DIRVA

The only National Lithuanian Newspaper published in Ohio, reaching a very large majority of the 80,000 Lithuanians in the State and 20,000 in Cleveland

DIRVA (THE FIELD)
Published every Friday in Cleveland bu the
LITHUANIAN WEEKLY
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland, Ohio

Subscription per Year in Advance
In the United States ---------- $2.00
In Canada ---------- $2.50

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the Act of March 3, 1879.

No. 40 Kaina 5c. CLEVELAND, OHIO SPALIU-OCT. 1, 1943 (28-ti metai :: 28th Year)

The Ohio War History Commission
Ohio State Museum
Columbus Ohio

Mirgu Marga

Rašo **Kugis Mugis.**

RUSŲ PERGALĖS įstabios, bet butų įstabesnės jei du faktai nelydėtų: 1) gandai apie Vokiečių norą pusiau sutrumpinti savo liniją Rytuose (sustoti Rygos-Odesos linija) ir 2) Rusų nuolatinis šaukimas atidaryti antrą frontą, kurio tariamu tikslu butų atitraukti nuo Rusų 60 Vokiečių divizijų ir paskubinti karo galą.

Jei Rusai (kaip jie giriasi) vieni nugali ir veja visas 200 Vokiškų divizijų, kam taip piktai prašosi tučtuojinės Anglų-Amerikonų pagalbos? Jei Vokiečiai frontą Rytuose trumpina tai sutaupytas divizijas (kurių gali buti apie 60) siųs prieš laukiamą antrą frontą Vakaruose. Čia kur nors šuniukas pakastas. Musų karo vadai, turbut, gerai žino kas Rytų fronte tikrenybėje darosi. Churchill aną dieną paantrino kad antras frontas bus atidarytas tik kada karo vadai bus tikri jis ves į **tikrą ir neabejotiną** pergalę. Ore ir juroje tas frontas jau veikia.

•

ANGLAI, matyti, pradeda Rusų nesukalbamumu taip pat nekantrauti. Užsienio reikalų Sekretorius Eden, parliamentui pareiškė jog tarp Anglų ir Rusų esama daug ginčo klausimų. Anglų vyriausybės politika buvo ir tebesanti siekti kuoglaudžiausio bendradarbiavimo su Rusija. Bet Eden reikšmingai pabrėžė, pasitikėjimas ir kooperavimas nėra tik **vienos pusės darbas.** Tam reikia dviejų pusių noro. Iš to aišku kad Anglai sutinka Rusų įžulumą. Eden nuginčino komunistų pučiamą burbulą buk Anglai ir Amerikonai Europoje nori remti ne demokratinius tautų sluogsnius o atžagareivinius.

•

BENEŠ, Čekoslovakų prezidentas, pasirodo, Maskvon galiausia nevažiuos. Sakoma, abi pusės susitarusios šiuo metu jokių abipusių sutarčių nedaryti. Turbut, ir Čekoslovakams pradeda darytis nemaloni Maskvos nuotaika neleisti mažoms Vidurio Europos tautoms sudaryti laisvą ir demokratinę federaciją.

•

PONAS LIEPIA, tarnas kalba. Liudas Gira, vienas Lietuvių kvislingų Sovietuose, kabeliavo iš Maskvos laišką New York Times dienraščiui, kuriame tvirtina buk visi nepriklausomos Lietuvos atsteigimo siekiantieji Lietuviai esą "fašistai". Lietuva, sako, "tautos valios pareiškimu" apsisprendė tapti Sovietų Sąjungos dalimi. Jos kareiviai narsiai kaujasi Raudonosios Armijos eiatkakliai kovoja prieš nazius.

Dul-dul-dudelės e i l ė r a ščio autorius nesupranta (o gal bijo pasakyti) kad Lietuviai didvyriškai prieš nazius kovoja ne del to kad Sovietų Lietuvą myli, **bet kad myli laisvę.** Jie girdėjo apie garbingo Prezidento Roosevelto nusistatymą link Lietuvos, ir jie girdėjo apie Atlanto Čarterio principus. Jie narsiai kovoja — ir tikisi kada nors įtikins Maskvos bukagalvius kad Lietuviai **nori gyventi sau laisvi.**

•

LIETUVAI Vaduoti Sąjungos Centro Valdyba skelbia sulaukus jau Lietuvos Atstovo, p. Baučio, pakvitavimą gavimo Sąjungos siųstų $500 Londono Atstovybei palaikyti.

Londone, kaip žinoma, eina ruoša busimai Anglijos-Amerikos-Rusijos konferencijai. Ta ruoša bus tęsiama diplomatų suvažiavime Maskvoje. Tarp tų diplomatų bus Eden, Britų užsienio reikalų sekretorius iš Londono. Šie faktai rodo kaip svarbu Londone turėti nepriklausomos Lietuvos, finansais aprupintą, Atstovybę. Amerikos Lietuvių visuomenė be abejo nuoširdžiai padėkos LVS Centro Valdybai už sveiką Lietuvos reikalų supratimą ir skubią, veiklią pagalbą.

Tuo tarpu, Amerikos Lietuvių Taryba, matyti, po senovei laiką šimtmečiais matuoja ir nors po "garsingos" Pittsburgho konferencijos jau mėnuo prabėgo, bet Londono Atstovybės palaikymui nieko nepadarė.

"Tautinis" S u s i v i e n i j i m a s giriasi turįs $6,000 Lietuvos reikalams, bet, taip pat, dar nieko nedaro, nors SLA organas įdėjo p. Balučio laišką rašytą SLA sekretoriui Vinikui. Iš to laiško sąmoningas Lietuvis patriotas galėtų tinkamų išvadų pasidaryti.

NEAPOLIS ITALIJOJE PAIMAMAS

FOGGIA IR NEAPOLIS PALENGVINS ALIJANTAMS VEIKIMĄ

Leidžiant Dirvą spaudon atėjo žinios kad Amerikos Penktoji Armija siaučia Italijos miesto Neapolio apielinkėj ir priemiesčiuose ir kad tas miestas netrukus bus paimtas.

Neapolį, kaip ir visą Italijos šiaurinę dalį, laiko užėmę Vokiečiai, kurie sudarė fašistinę Italų vyriausybę Mussolinio vadovybėje.

Tas miestas visai išdegintas, išgriautas, likę jo tik griaučiai.

Pačių Vokiečių pranešimu, Alijantų armijos ineis į Neapolį Rugsėjo 30.

Tie patys pranešimai sako, Britų karo laivynas inėjo į Neapolio užlanką, ir ėmėsi bombarduoti Vokiečių laikomas miesto dalis.

Alijantai jau paėmė karo laivyno uostą Castellamare, 15 mylių nuo Neapolio, ir visą Sorrento pusiausalį prie Neapolio.

Britų jiegos prieš kelias dienas paėmė kitą svarbų Italijos punktą Foggia, į šiaurryčius nuo Neapolio, kas atidaro kelius į visą Italiją.

Jugoslavai taip pat atkakliai kariauja su savo okupantais, užėmė nekurias sritis prie Adriatiko juros.

Neapolio ir Foggia užėmimas turi didelę svarbą, nes per Neapolio uostą bus lengva pristatyti Alijantų kariuomenėms reikmenis, o iš Foggia bombarduoti nazių laikomas sritis ir strateginius punktus Italijoje, Jugoslavijoje ir toliau Balkanuose.

Jugoslavijon veržimasis manoma bus sekantis Alijantų žygis.

ANTRAS FRONTAS GALI BUTI ATIDARYTAS

Londono militariški žinovai tikrina kad raudonosios armijos įtemptas Vokiečių stumimas gal prives Alijantus prie atidarymo antro fronto Vokiečiams iš Vakarų. Nes jeigu Rusai vieni sumuš Vokiečius ir užims strateginę vietą Europoje, Alijantų padėtis žymiai pablogės.

Alijantai arba turi skubėti pulti Vokietiją tiesiog dabar, ekspertai sako, arba panešti blogas pasekmes kuomet vieni Rusai Vokiečius nugalės.

KARAS TĘSIS DAR DU METU

Britų premjeras Churchill darė pranešimą Anglijos visuomenei, pareikšdamas jog šalies visos pastangos karui turi buti palaikoma įtemptos be jokio atoslugio, dar porą metų, nes jis nemato kad karas galės baigtis greičiau. Tie kurie nedirbs įtemptai bus tik kenksmingi trukdytojai, sakė jis.

Churchill buvo sukvietęs į slaptą suvažiavimą 6,000 Anglijos moterų atstovių iš visų sričių, kurioms aiškino apie reikalingumą labiau pasišvęsti namų fronte karo laimėjimui. Moterims apmokėjo kelionę į Londoną ir atgal, ir atlygino toms kurios del šios kelionės turėjo nuostolių savo darbavietėse.

VOKIETIJA vėl smarkiai bombarduota lėktuvais: pastarų kelių dienų bėgyje aplankyta svarbus industriniai centrai ir išsprogdinta didelės jų dalys.

Rugs. 28, iš bombardavimo Hannover negryžo 38 bomberiai.

Septyni žuvo. Kariškam lėktuvui nukritus prie Pueblo, Koloradoj, užsimušė 7 kariškiai.

AMERIKOS kariuomenė užjuriuose iki 1945 metų pasieks 5 milijonų vyrų skaičių, pranešė Karo Departmento vadovybė. S. V. kariavimai apims įvairius kontinentus.

Pažemintas

Pulk. William T. Colman, už nusižengimus tarnybos metu pažemintas į kapitono laipsnį. Jis apkaltintas šovimu į negrą kareivį, girtavimu, klastavimu kareivių pakeitimų ir suaikvojimą valdžios nuosavybės.

RUSAI ATRINASI PRIE LIETUVOS

Sovietų armijos artėja prie Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Lenkijos sienų, užimdamos iš Vokiečių naujus plotus ir miestus. Šiomis dienomis užėmė svarbesnius miestus Rudnia arti Latvijos sienos ir pietuose nuo Kijevo, prie upės Dniepro, paėmė Kremenčugą.

Vokiečius nuolat stumdami, veržiasi link Mogilevo ir Gomelio šiauriniame fronte ir Kijevo ir Dniepropetrovsko pietuose.

Vokiečiai dar turi užėmę kelis šimtus tukstančių ketvirtainių mylių Rusijos žemių, tačiau bolševikai matyt išstums juos laukan iki meto galo, jeigu kariavimo padėtis nepasikeis kaip netikėtai.

GAL DUOS STOTIS SIBIRE

Amerika įkandžiai derasi su Sovietais už gavimą Sibire įrengti lėktuvams stočiu kovai prieš Japoniją. Kai Vokietija bus paimta stiprion Alijantų kontrolėn, Sovietai tikima turės sutikti leisti naudotis Sibiru.

PASKANDINO 7 JAPONŲ LAIVUS

Alijantai tęsia atkaklų kariavimą prieš Jaopnus paskirose salose, su geresnėmis ar menkesnėmis pasekmėmis.

Prie Wewak, Nauj. Guinejoj, užpulta ir nuskandinta 7 Japonų laivai pribuvę su reikmenimis, ir sunaikinta apie 60 priešų lėktuvų, kurių 50 radosi ant žemės.

S. V. Karo laivynui sako reikalinga bus dar 533,000 vyrų iki galo šių metų.

Guadalcanal saloje palaidota 1600 Amerikos kareivių kritusių tą salą nuo Japonų atkariaujant. Tų kareivių tėvams buvo pasiųsta po laišką.

KORSIKA saloje Vokiečiai dar laikosi, tačiau jų galimybės ten išsilaikyti su kiekviena diena mažėja: Prancuzai kariautojai mažina nazių laikomus plotus.

Italijos karo laivynas sudaro Alijantams keblumą: nors karo laivai išgelbėti iš Vokiečių pagrobimo, jie savu keliu yra reikšmingi Alijantams, tačiau Italai jureiviai rodo mažai noro dalyvauti kare prieš Vokiečius, Vidužemio juroje ar kur kitur.

Tuo tarpu Prancuzai turi apie 25,000 jureivių, jie pasiryžę kariauti ar vienokiuose ar kitokiuose laivuose, arba net vykti į Pacifiką.

Italijos Atstovas Pasirašo Karo Paliaubas

Gen. G. Castellano, Italijos armijos generalinio štabo narys, pasirašo karo paliaubas su Alijantais. Stovi kaipo liudinninkai to istorinio dokumento, Italijos Užsienių Reikalų Ministeris Montenari, ir Suv. Valstijų Maj. Gen. Smith.

KARAS TĘSIS IKI 1945 METŲ

Trys U. S. senatoriai tik ką gryžę iš 40,000 mylių kelionės, aplankę Amerikos karo frontus, sako jog karas su Japonija gali užsitęsti ilgiau, iki 1945 metų. Jie tiki Vokietija galinti sugriuti bent kada.

Jie toliau sako, Alijantai privalo jau dabar ruoštis įžygiuoti Vokietijon tvarkymui civilinių gyventojų, pertvarkymui transportacijos ir išgelbėjimui šalies nuo suirutės.

HIMMLER LANKĖSI PABALTIJYJE

Vokiečių Gestapo (šnipų organizacijos) v y r i a u s i a s vadas Himmler, kaip pranešimai sako, nuvyko Latvijon. Jis be abejo aplankė ir Lietuvą savo tikslais. Kur apsireiškia bruzdėjimas prieš nazius ten tuoj skubina Himmler.

"Ugnies Apsaugos Savaitė". Prez. Roosevelt skelbia savaitę pradedant Spalių 3, ugnies apsisaugojimo savaite. Pasirodo, nuo Gruodžio 7, 1941, šioje šalyje nuo išvengiamų gaisrų žuvo tiek turto ir padaryta nuostolių kiek per du metu padarė priešai bombarduojant Angliją karo pradžioje.

Užsimušė 20. Indijoje, netoli Kalkuttos, nukritus kariškam transporto lėktuvui užsimušė 20 Amerikos kariškių.

Suomija sakoma esanti gatavai baigti su Rusija karą jei Sovietai garantuos taiką ateičiai. Bet kas iš tų bolševikų garantijų.

Ponia Roosevelt gryžo iš ilgos 23,000 mylių kelionės po Amerikos karo stovyklas Pacifike.

WELLES PASITRAUKĖ IŠ SVARBIOS VIETOS

Sumner Welles, patyręs diplomatas, buvęs Valstybės Sekretoriaus Hull padėjėjas, del nesutikimų su savo viršininku pasitraukė iš tos svarbios vietos.

Jo vieton Prez. Roosevelt paskyrė Chicagieti 42 metų amžiaus, Edward R. Stettinius, Jr. Rooseveltas apgailavo Welles pasitraukimo, bet ar jam bus paskirta kokia kita vieta nekalbama.

Stettiniaus paskyrimas į tą svarbią vietą sako yra Roosevelto žygis paruošti Amerikos diplomatijos posukį sąryšyje su rengiama Amerikos, Rusų, Britų atstovų konferencija.

U. S. ambasadorius Rusijai Adm. Standley, nesenai gryžęs į Washingtoną, sakoma Rusijon daugiau nevyks. Jo vietoj busiąs paskirtas kitas.

RATION BOOK No. 4 REGISTRACIJA

Jau ruošiama Amerikos gyventojams Ration Book No. 4. Visi turės užsiregistruoti Spalių 25, 26 ir 27 tos knygelės gavimui. Ji bus gera porai metų.

Aplikantai turės parodyti Knygelę No. 3 kiekvieno asmenio, gavimui knygelės No. 4.

GRAIKIJAI išgelbėti iš bado kuris jai gręsia žiemai užeinant, Graikų veikėjai Egipte ragina Alijantus daryti įsiveržimą į Balkanus per Graikiją.

Indijoje, Bengal provincijoje, siaučia badas. Kasdien ten maitinama suvirš milijonas alkanų badaujančių žmonių. Kasdien badu miršta po apie 50 asmenų tik viename Kalkutta mieste.

DARBAI
IR DARBININKŲ ŽINIOS

Nesvarbus Darbai Turės Buti Apleisti

Clevelando srities Karo Darbo Jiegų direktorius, pareiškia kad darbininkų stoka plačioje srityje apie Clevelandą, darosi sunkesnė, ir dar pasunkės, karui tęsiantis toliau.

Clevelandui prireiks apsieiti be tam tikrų patarnavimų ir reikmenų, nes iš tų vietų ir darbų darbininkai turės buti paimti į karo reikmenų darbus, sako direktorius.

Visoje šalyje dabartiniu laiku pasirodė gyvenamų namų stoka — truksta butų apie milijonui šeimų, pranešimas sako. Padėtis betgi eis dar blogyn bėgyje sekančio pusmečio.

Surinktos žinios iš 287 žymesnių miestų parodo jog pavienių šeimų namų reikalavimas negalimas išpildyti 88 nuošimčiais, o didžiuosiuose karo industrijų centruose iki 94%.

Prie Institute, W. Va., baigtas statydinti valdžios pinigais milžiniškas dirbtinio gumo fabrikas. Jis atsiėjo 56 milijonus dolarių. Dalys jo jau dirba.

Ta dirbtuvė pagamins į 90,000 tonų Buna S gumo, kurio užteks išdirbimui 16 milijonų gumų automobilių ratams.

Angliakasių algų sutvarkymo planą vykdant, pasiulyta sutartis kuria angliakasiai galėtų uždirbti po $1.75 ir daugiau dienai.

Tas planas taikomas Illinois angliakasykloms.

Clevelande, buvo sustreikavę 500 darbininkų John Harsch Bronze and Aluminum dirbtuvėje, protestui prieš Karo Darbo tarybos išnešta darbininkams nepatinkamą nuosprendį del jų algų.

John L. Lewis pradėjo organizuoti New Yorko miesto valdybos tarnautojus ir darbininkus į United Mine Workers uniją, nors miesto įstaigų darbininkai visai nėra angliakasiai.

Lewis apsisprendė gaudyti į angliakasių uniją visokios rušies darbininkus gavimui iš jų duoklių savo galybei didinti. New Yorkiečiai, viliojami geresnių algų ir kitų patogumų kokius agitatoriai prižada, rašosi į mainerių uniją.

Anglijoj taksai tokie dideli kad pav. Canterburio arkivyskupas, kuris gauna metinės algos $60,000, valdžiai turi atiduoti $45,579, jam lieka tik $14,421.

Kanada 1942 metais išsiunntė Anglijon 65 nuoš. savo pagaminto surio, 15 nuoš. kiaušinių ir 25 nuoš. mėsos produktų.

PENNSYLVANIJOJE

PITTSBURGH

Bondsų Vajus Viršijo Kvotą

Allegheny apskrityje Trečios Karo Paskolos kvota perviršyta Rugsėjo 28 d. Buvo nuskirta $202,807,500 kvota karo bonų išpirkimui, tačiau vajui įsmarkėjus, ta kvota viršyta ir pasiryžta sukelta dar keliolika milijonų, padarymui 235 milijonų dolarių sumos, arba $32,000,000 daugiau negu valdžios iždas nustatė.

Vajus baigėsi Rugsėjo 30 d. ir ta nauja kvota paspėta užpildyti.

Streikai

Pereitą savaitę, Pittsburgho distrike įvyko eilė neteisėtų streikų ir kitokių darbų sugaišinimų šešiose išdirbystėse.

Didžiausias buvo streikas tai Donora mieste, kur 400 darbininkų užprotestavo del pasiuntimo namon šešių darbininkų iš American Steel and Wire Co., už atsisakymą dirbti kitą darbą, nes jų darbas buvo išsibaigęs. Streikas baigėsi.

Nubalsavo streikuoti diduma iš 555 darbininkų D. L. Clark Candy Co.

1944 Metais Truks Darbininkų

Karo Darbo Jiegų vadovybė remdamasi numatytais užsakymais karo reikmenų 1944 metais, tikrina kad Pittsburgho srityje užstos tikras darbininkų badas.

Sako, Pittsburgho-New Kensingtono-McKeesport srityje iki Sausio 1 arba per sekančius 6 mėnesius reikės 37,187 darbininkų daugiau. Numatyta bus galima gauti apie 36,000 darbininkų. Šie numatyta surinkti iš visokių šaltinių ir kitų nebutinų darbų.

Kariuomenėn bus paimta į tą laiką 21,870 vyrų, kurių daugumos vietas karo reikmenų dirbtuvėse turės užpildyti kitais.

Duos Anglies Neturintiems

Namams kurie visai neturi anglies kurui, sutarta duoti pirmenybė, išgelbėjimui jų iš keblios padėties jeigu staiga užeitų šaltis. Tie namų savininkai kuriems turimos anglies pakaks iki Gruodžio 1 dienai prašomi susilaikyti nuo užsisakinėjimo daugiau anglies, o tuo tarpu tie kurie visai neturi bus aprupinami pirmiau.

HOTELIŲ tarnautojai Pittsburghe gavo pakelti algas — viso 1650 darbininkų aštuniuose didesniuose hoteliuose laimėjo savo kovą už didesnį mokestį. Padidintos algos bus apmokėta ir už praeitą laiką, pradėjus nuo Spalių 1, 1942.

VIETOJ leisti pakelti pieno kainą, kaip pieno gamintojai reikalauja, valdžia planuoja duoti subsidijas pieno ukininkams. Tokiu budu Allegheny apskrityje šeimininkės perkančios pieną sutaupys kas mėnesį po virš $200,000.

Allegheny apskrityje į namus kasdien pristatoma po 224,000 kvortų pieno ir prie to dar 169,000 kvortų kasdien išperka iš maisto produktų parduotuvių. Pieno kvorta dabar atsieina 15½c.

PENNSYLVANIJOS valstijos kalėjime 35 žmogžudžiai kreipėsi į Valstijos Bausmių Dovanojimo tarybą kad jiems dovanotų arba sumažintų bausmes.

Prisigirdė

Rugs. 28, į Monongahela upę nuo 22nd Street tilto įšoko moteris. Jauni kareiviai važiuodami į savo mokyklą per tiltą pamatę toje vietoje burį žmonių sustojo pažiurėti, ir patyrę kas atsitiko trys kareiviai išsivilkę iki apatinių šoko į vandenį ją gelbėti. Bet kai išnešė iš vandens, ją nepavyko atgaivinti. Ji buvo Mrs. Katherine Evans, 38 metų amžiaus, nuo Aurelia st. Ji paliko namie raštelį pasakantį jog del prastos sveikatos pasiryžo nusižudyti.

DVI Pittsburgho srityje gyvulių skerdyklos suspenduotos iki po karo, arba iki Gruodžio pabaigai, 1944 metų, už praktikavimą juodos rinkos. Tos skerdyklos pjovė daugiau gyvulių negu joms pavelyta ir mėsos parduotuvėms davė mėsą jeigu mokėjo daugiau negu ceiling kainos nustatyta.

PHILADELPHIA

GARNYS PAS ČELEDINUS

Rugsėjo 19 d., ilgakojis garnys atsilankė pas viengenčius Adv. Kazį ir Oną Čeledinus ir paliko jiems dovanų gražų sunelį, kurį jie pavadino vardais Kazys Jurgis, matyt tai pagarbai tėvo kaip ir dieduko, a. a. Jurgio Pranskuno, p. Čeledinienės tėvo. Linkėtina naujam Lietuviukui sveikam augti.

Kazys Vidikauskas.

DAYTON, OHIO

NUSIŠOVĖ LIETUVIS

Rugsėjo 21 d., medžiokliniu šautuvu nusišovė Jonas Žičkus, 51 metų amžiaus. Savižudystę papildė pas našlę Marę Matusevičienę, ukininkę, kur jis buvo ukės darbininku.

Velionis paėjo iš Radviliškio par., Šiaulių ap. Amerikoje randasi jo brolis, gyvena Chicagoje.

Dar reikia pastebėti kad tame pačiame name, dešimts metų atgal, nusišovė Kazys Matusevičius. Atrodytų kad tai butų nelaimingas namas.

D. Rep.

DUOKIT KRAUJO

Visi žino kokią svarbą lošia kraujo plazma gelbėjime gyvasčių sužeistų kareivių karo fronte. Kraujo davimas yra vienas iš didžiausių prisidėjimų prie karo ką namie budamas civilinis žmogus gali padaryti.

Kiekviename mieste veikia Raudonojo Kryžiaus kraujo rinkimo vienetai. Kiekvienas kas tik yra sveikas prašomas dovanoti savo kraujo puskvortę kareivių gyvasčių gelbėjimui.

Kreipkitės į savo miesto R. K. skyrių tuojau, nes kiekvienam skyriui uždėta padidintos kvotos kraujo surinkimo, kai dabar prasidėjo smarkesnis kariavimas. Karo lauke gal sužeistas jusų sunus ar artimas giminietis, ar draugas.

●AUKŠČIAUSIA temperatura kada nors užrekorduota šioje šalyje buvo 135 laipsniai karščio Mirties Slėnyje, Kalifornijoje, Liepos 10, 1913 m.

●ANGLIJOJE, šio karo metu apie 100,000 civilinių karo dirbtuvių darbininkų gavo atlyginimus už sužeidimą darbe, ir virš 10,000 pareikalavo pensijų delei užsitęsusio sirgimo arba visiško sužeidimo karo darbuose.

Detroit, Mich., Naujienos

1942-43 Gražuolės

Jean Bartel, iš Kalifornijos, laimėjus "Miss America of 1943" gražuolės titulą. Ji yra 19 metų amžiaus. Užpakalyje jos stovi p-lė Joe Carrol Dennison, taipgi iš Kalifornijos, buvus 1942 metų "Miss America".

AKRON, OHIO

MIRĖ JUOZAS VERTELIS

V. S. gavo laišką iš Chicagos kad Juozas Vertelis, pusamžis, mirė Rugsėjo 9 d. Palaidotas tapo iš Lietuvių Šv. Jurgio bažnyčios, Šv. Kazimiero kapinėse. Liko jo žmona, Teodora, ir dvi dukterys, Antanina ir Stella, abi ištekėjusios.

Iš Lietuvos velionis paėjo Kuršėnų p., Šiaulių ap. Amerikoje išgyveno apie 35 metus.

Atvažiavęs iš Lietuvos sustojo Pittsburghe, ten dirbdamas apsivedė su Teodora Zerembaite. Iš Pittsburgho jie persikėlė gyventi į Grand Rapids, Mich. Po to, Rodavičiui esant biznyje Akrone, kaip daug kitų Lietuvių iš įvairių miestų plaukė į Akroną, taip ir Vertelis su savo šeima pribuvo Akronan. Dirbo prie namų statymo pas S. Rodavičių, kuris tuo kartu Akrone budavojo namus. Toliau, pats pasistatė sau puošnų namą prie Birutės gatvės ir įsirengė biznį. Paskiau sumanęs apleido Akroną ir apsigyveno Chicagoje, kur ir mirė.

Velionis buvo ramaus budo, daug prisidėjo prie tuo kartu statomos Šv. Petro bažnyčios, aukavo Lietuvos reikalams, buvo Dirvos skaitytoju, ir ją prenumeravo gyvendamas ten, Dirvą labai mėgo skaityti, iki pagaliau nupuolė sveikatoje, akim negalėjo matyti. Tada prašydavo kad jam kiti Dirvą paskaitytų. Ilsėkis ramiai šios šalies žemėje.

A. Palioniai gavo pranešimą iš U. S. Marine Corps kad jų vienatinis sunus Antanas Palionis tapo paaukštintas į Master Gunnery Seargent ir gavo medalį už atsižymėjimą mušyje su Japonais prie Solomonų salų. Palionis mušyje tapo sužeistas, ir pagijęs vėl pradėjo eiti savo pareigas, gavęs paaukštinimą. Rašo tėvams kad tikisi gauti kokį laiką atolaidų ir žada parvažiuoti Akronan paviešėti. Malonu yra girdėti kad Akrono jaunuolis atsižymi.

Kalnas.

Karo valdžia sutiko leisti praplėsti vienai gumo dirbtuvei Akrone, padaugėjant dirbtino gumo gaminimui.

Valdžia to dirbtino gumo išdirbimo plėtimui paskyrė 70 milijonų dolarių, iš tos sumos skiria $8,000,000 Akrono dirbtuvei praplėsti, kitą sumą Los Angeles dirbtuvei plėsti ir kitoms naujoms dirbtuvėms.

SARŽENTAS MARČIULIONIS

Pereitą savaitę dienraštis The Detroit Free Press įdėjo savo korespondentės Marjorie Avery ilgą straipsnį iš Anglijos, kuriame aprašoma Amerikos aviatorių gyvenimas ir kovos. Svarbiausias to straipnio objektas tai Lietuvis Saržentas Marčiulionis, kurio tėvai gyvena 4174 So. Fort St., Lincoln Park, Mich., Detroito priemiestyje. Įdėta ir jo atvaizdas.

Marčiulionis nuvyko į Angliją su pirmaisiais Amerikos lakunais ir ten tarnauja saržentu prie "ground crew", kurių pareiga yra paruošti bomberius skridimui, sugadintus pataisyti, ir tt.

Sgt. Marčiulioniui darbuojantis prie sušaudytų Amerikos Skraidančių Tvirtovių taisymo per porą metų, parupo gal tos tvirtovės-bomberiai nėra gerai apginkluotos apsigynimui nuo Vokiečių atakų. To pasekmėje Marčiulioniui pasisekė pagerinti bomberių šautuvus, tas aprašymas sako. Nuskridus į Vokietiją bomberiams su Marčiulionio pagerintais šautuvais, jie sugryžo perpus mažiau sužaloti. Todel karo vadovybė Sgt. Marčiulionį apdovanojo pagyrimo ženklais ir laiko karo didvyriu.

3-ČIAS BONŲ VAJUS

Trečias Karo Paskolos vajus baigėsi. Rugsėjo 27, įvyko miesto gatvėmis paradas įvairių tautinių grupių. Lietuvius reprezentavo Mirga Michael ir Phillys Radzvilaitė. Reprezentacija buvo maža, mat buvo trumpas laikas susiorganizuoti ir prie to darbo diena, sunku buvo daugeliui išlikti. Bet ir kitų tautų nebuvo geresnės reprezentacijos.

PIRKO BONŲ UŽ $10,000

Nors Detroito Lietuviai išpirko šiame vajuje daug bonų, bet kadangi neturėjo savo atskiro komiteto tai ir kredito kaipo Lietuviai negaus. Beje, vietos bolševikai pardavinėjo bonus per savo radio stotį, bet sąmoningi Lietuviai per juos nepirko, o patys bolševikai neišpirko bonų nei tiek kiek vienas musų p. Viktoras Petrikas.

Musų geri tautiečiai Margareta ir Viktoras Petrikai šiame vajuje pirko karo bonų už $10,000. Viso jau jie regis turi pirkę bonų už $40,000, bet p. Petrikas sako kad tai ne paskutinis jų šuolis, jeigu tik Detroito Lietuviai sudarys progą kad Lietuviai galėtų gauti kreditą už bonų pardavimą tai jis padarysiąs dar didesnį šuolį. Tokia proga jau yra numatyta.

Ponas Petrikas tykus bet pasekmingas biznierius; jis sako jo biznis jau taip pastatytas kad jam ir be noro teks tapti milijonierium. Taigi, pp. Petrikams lemta buti pirmutiniais Lietuvių milijonieriais Detroite.

Idealistai žmonės, bendrai į milijonierius žiuri iš blogosios pusės, jų supratimu miiljonierius tai žmogus be idejos, auksas jo dievas, tėvynė ir dangus. Pp. Petrikui to negalima pritaikyti: jo supratimu auksas-pinigas yra tik priemonė pasiekimui tikslo. Kad p. Petrikas turi garbingus tikslus bent Dirvos Reporteriui teko sužinoti. Įvykdžius savo tikslus pp. Petrikai pasiliks Detroito miesto ir Lietuvių tautos daug generacijų istorijoje. Apie tai Dirvos skaitytojams bus pranešta atitinkamu momentu.

MAYORO RINKIMAI

Antradienį, Spalių 5, Detroite bus nominacijos kandidatų į miesto mayoro ir kitas valdiškas vietas. Kandidatų mayoro vietai randasi daug, bet kurie bus nominuoti jau išanksto galima pasakyti: tai dabartinis mayoras Jeffries ir kartą buvęs majoru ir išmestas Ball. Tiedu kandidatai yra remiami tam tikrų interesų ir todel jie laimės nominacijas.

Kaip atrodo tai Detroito piliečiai neturi progos pasirinkti sau tinkamo žmogaus miesto gaspadorium.

Kandidatą Ball, kuris buvo išmestas iš mayoro pareigų, remia prie kitų ir CIO bosai. Jie paskyrė net $30,000 jo rinkimų vajui. Tik įsivaizduokit, CIO, tie juodžių užtarėjai, remia kuklukserį. Kaip minėtas kandidatas taip ir CIO vadai yra žmonės be sąžinės, jie viską daro už dolarį. Mat, Ball pažadėjo, jei bus išrinktas mayoru, visus miesto darbininkus įjungti į CIO uniją, kas CIO bosams duotų į pusę milijono dolarių ineigų į metus. Aš manau toliau jau nereikia aiškinti, faktai kalba koks biznis eina.

D. Reporteris.

SODALIEČIŲ PIKNIKAS

Rugsėjo 26, Birutės darže, įvyko Sodaliečių piknikas. Sodalietės matyt labai gobšios į pinigus, norėdamos padaryti daug pelno savo pikniką garsino net per vietos bolševikų radio. Betgi piknikas buvo visai skystas. Yra sakoma kad ir durnas žino jog bolševikai neis į bažnytinės draugijėlės pikniką, o katalikų daugelis pasipiktino del to garsinimosi per bolševikų radio. Taip sakant gobšios sodalietės daug norėdamos mažai gavo.

Prieš kelis mėnesius, Detroitą lankydamas Kun. Prunskis, pabėgėlis iš Lietuvos nuo bolševikų, pasakojo apie bolševikų terorą, apie jų nužudymą 15 Lietuvių kunigų; tada Sodalietės verkė klausydamos, o dabar, turbut užmiršusios tai, su tų žudikų kolegomis norėjo biznį padaryti. Kas kas neturi nugarkaulio, bet musų Sodalietės tai tikrai be nugarkaulio.

Kongresas vėl Pradėjo Darbą

Kairėje, matosi Atstovų Rumų Kalbėtojas-pirmininkas Sam Rayburn, prasidedant Kongreso posėdžiui. Dešinėje, Atstovas iš New Yorko valstijos, Andrew J. May, pirmsėdis militarišku reikalų komisijos, kuris įneša bilių siulantį drausti imti kariuomenėn jaunus tėvus ir kad butų paleista tie tėvai kurie dabar tarnyboje.

MIRIMAI

MIRĘ IŠEIVIAI AMERIKOS LIETUVIAI

(Žinios apie mirusius Lietuvius šiame skyriuje talpinama dykai)

MIRĖ 10,900 IŠEIVIŲ LIETUVIŲ

Su šiame numeryje paduodamais mirusių Lietuvių vardais, mirusių skaičius pasiekė jau 10,900, nuo Vasario mėnesio, 1937 metų, kada čia pradėta mirusių sąrašas vesti.

Paduokit žinias apie jusų gimines ir draugus mirusius jusų kolonijoje. Reikalinga paduoti mirusiųjų pilni vardai ir amžius, moterų pavardė po tėvais, kilmė iš Lietuvos ir kiek metų Amerikoje pragyveno.

Šitie pranešimai priimami nemokamai.

SAURUSAITIS Mikolas, 60 metų, mirė Rugp. 13, Baltimore, Md., atvykęs paviešėti pas brolį. Mirtis buvo netikėta. Palaidotas Rugp. 16. Paliko nuliudime žmoną, dvi dukteris ir du žentu su anukais, taipgi vieną brolį ir dvi seseris. Paėjo iš Sarakų p., Šumskų val., Suvalkijos. Amerikoje išgyveno 31 m. Lai buna jam ramu ilsėtis Amerikos žemelėje.

Nuliudęs brolis ir seserys.

TOMAKAITIS Juozas, mirė 6 Rugs., Kenosha, Wis. (Panevėžio par.). Amerikoj išgyveno 43 metus.

BERNOTAS, Andrius, 51 m., rasta prigėręs upėje, Rugs. 16, Pittsburgh, Pa.

ŠALNARIS Albertas J., 24 m. Leitenantas U. S. aviacijoje, užsimušė orlaivio nelaimėje, palaidotas Rugp. 23, Philadelphia, Pa., kur buvo ir gimęs.

PETKEVIČIUS Juozas, 54 m. mirė Rugs. 2, Racine, Wis.

JANKAUSKAS A., 54 m., mirė Rugs. 5, Kenosha, Wis. Amerikoj išgyveno 36 metus.

VERTELIS Juozas, pusamžis, mirė Rugs. 10, Chicagoje. (Kuršėnų par.).

VIŠNIAUSKAS Ipolitas, mirė Rugs. 8, Chicagoj. (Telšių ap., Medingenų p., Gedikėnų k.) Amerikoj išgyveno 33 metus.

JASKEVIČIUS Kazys, pusamžis, mirė Rugs. 10, Chicagoj. (Dukšto par., Kemenų k.). Amerikoj išgyveno 32 m.

NORMANTAS Dr. Aleksandras, 47 m., mirė Rugs. 11, Chicagoj. (Raseinių apskr., Kražių p.). Amerikoj išgyveno 30 metų.

GRIGGS Bernice (Vertelkaitė) 30 metų, mirė Rugs. 13, Chicagoj, kur buvo ir gimus.

BERŽANSKIS Jonas, pusamž., mirė Rugs. 13, Chicagoje. (Šiaulių ap., Triškių par.)

STUKIENĖ Agnes (Labeikiutė), pusamžė, mirė Rugsėjo 13, Chicagoj. (Kauno apsk., Panemunės par.). Amerikoj išgyveno 33 metus.

GABRIENĖ Marė (Endrašiutė), pusamžė, mirė Rugs. 13, Chicagoj. (Utenos ap., Užpalių p., Tervidžių k.).

YVAS Antanas, 56 m., mirė Rugs. 13, Chicagoj. (Utenos ap., Alantos par.). Amerikoj išgyveno 31 metus.

RAZMAUSKIENĖ Marė (Ralickaitė), pusamžė, mirė 15 Rugs., Chicagoj. (Biržų ap. Vaškų p., Nemekšiunų km.) Amerikoj išgyveno 35 m.

BUDRAITIENĖ Pranė (Levickaitė), pusamžė, mirė Rugs. 10, Chicagoj. Gimus Lietuvoje.

STRAUZIENĖ Ona, 80 metų, mirė Rugs. 27, DuBois, Pa.

ČELKIENĖ Petronėlė, mirė Rugp. 30, Braddock, Pa.

MAČIONYTĖ Katrė, 70 metų, mirė Rugs. 6, Plymouth, Pa.

MAKOSKI Ona (Češkytė), 38 m., mirė Rugp. 22, New Britain, Conn.

ADOMAITIENĖ Ona, mirė 27 Rugp., Castle Shannon, Pa.

RIMKUS Povilas, pusamžis, mirė Rugs. 11, Chicagoje. (Tauragės ap., Kaltinėnų p., Šliužų k.) Amerikoj išgyvero 39 metus.

MORKUNAS Stasys, 43 m., mirė Geg. 24, Buenos Aires, Argentinoj.

SAPOLIENĖ Marė, mirė Rugsėjo 13, Duryea, Pa.

J. Žemantauskas
"Dirvos" Agentas
Notaras
130 Congress Avenue
Waterbury, Conn.

KAIP ATNAUJINT DIRVĄ

Kaip tik jusų prenumerata už Dirvą baigiasi, paimkit pas jus esamą Dirvos voką ir atnaujinimo kortelę, įdėkit $2 popierinius ir įrašę savo pilną adresą, išsiuskit, užlipinę ant voko už 3c pašto ženklelį.

DIRVA
6820 Superior Ave.
Cleveland, Ohio

Skaityk Amerikos
'Lietuvių Naujienas'
Mėnesinis žurnalas, 24 pusl.
Metams tik 50c. (45)
LIETUVIŲ NAUJIENOS
332 N. 6th Street Philadelphia, Pa.

DELLA C. JAKUBS
(JAKUBAUSKIENĖ—Laisnuota Laidotuvių Direktorė)
REIKALE VEŽIMAI LIGONIAMS PERVEŽTI.
Kambariai pašarvojimui leidžiama naudotis nemokamai.
LITHUANIAN FUNERAL HOME
6621 EDNA AVENUE ENdicott 1763

P. J. KERSIS
809 Society for Savings Bldg.
OFISO TELEFONAS: MAin 1773.
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausit pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo mortgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Naujoje Vietoje
Nikodemas A. Wilkelis
Laisnuotas Laidotuviu Direktorius
IR BALZAMUOTOJAS
Šermenims kambarius duodame vartoti nemokamai
Naujoj, moderniniai įrengtoj nuosavioj vietoj
6202-04 SUPERIOR AVE. HEnderson 9292

Tegul meilė Lietuvos
Dega musų širdyse!

LAISVA LIETUVA

Laisvę Pažinę —
Jungo Nevilksim!

Katalikiškumas ir Tautiškumas

Kristaus Mokslas ir Tėvynės Meilė. Tėvynės Meilė — Šventumo Aureolė. "Mano Karalystė — ne Šio Pasaulio". Katalikiškumas ir Klerikalizmas. Tautiškumas ir Moderninis Paganizmas. Nėra Konflikto tarp Katalikiškumo ir Tautiškumo.

Neretai tenka nugirsti ir paskaityti apie tautiškumą ir katalikiškumą. Kai kada aiškiau, nuodugniau šiuo klausimu pasisakoma, kai kada tik paviršium prabėgama, bet vis delto pilnesnio ir aiškesnio šių sąvokų vaizdo nei pirmu nei antru atveju nesukuriama. Ir nenuostabu: tam tikslui pasiekti reiktų gilesnių studijų, laiko ir vietos. O mes kaip tik tų sąlygų neturime. Tat ir nedrąsu darosi kai tą klausimą ryžtiesi vėl išnaujo pajudinti laikraščio skiltyse. Tačiau, antra vertus, raminiesi kai pamatai kad, jeigu pasiimto uždavinio pilnai ir neatliksi tai vis į neaiškų klausimą gal bent kiek daugiau šviesos įneši.

Įsileisti į perdidelius teoretinius nagrinėjimus šioje vietoje gal nebutų perdaug paranku. Juk nesame mes užsimoję mokslinio straipsnio rašyti, o sykiu ir prisibijome kad, vietoj mazgą atnarplioję, jo dar daugiau nesupainiotume. Tat pasitenkinsime paprastais, naturaliais sprendimais, kurie gal ne vienam, kuriam tik tas klausimas rupėjo ar rupi, peršasi.

Katalikiškumas apskritai imant yra gyvenimas pagal Kristaus mokslą (Katalikų Bažnyčios interpretacijoje). Tautiškumas yra iš asmens dvasinio ir materialinio sąryšio su tauta išplaukianti veikla. Pirmuoju atveju musų valią ir protą veikia Kristaus paskelbta moralė, antruoju — prisirišimas į tautą, į tėvynę, bendros tėvynainių kilmės suvokimas. Iš to išplaukia kad ne tik katalikiškumo bet ir tautiškumo sąvoka yra dvasinė, ne materialinė, vertybė. Meilė, gryna meilė, gludi tautiškumo pagrinde, o kur yra meilė ten nėra materialinių, žemiškų apskaičiavimų, o tik aukštesni, idealųs siekimai. Kad žmogaus ryšys su tauta, su tėvyne ir iš to kylanti tėvynės meilė, **tautiškumas grynaja prasme,** yra dvasinės tobulybės skatintojos, iškilmingai yra pripažinus ir patvirtinus pati Katalikų Bažnyčia. Orleano Mergelė, Joana d'Arc, Katalikų Bažnyčios buvo paskelbta šventaja už tat kad, giliai jausdama ryšį su savo tauta, su savo tėvyne, už ją kovojo, kentėjo, ir mirė. Taip. Orleano Mergelės gyvenimas pirmoje eilėje šviečia ne bendromis krikščioniškomis dorybėmis, bet **tautinio jausmo,** tėvynės meilės virš-žmogišku pasireiškimu. Tos tėvynės meilės skatinama, paprasta kaimietė Joana d'Arc vienu akimirksniu išaugo į stebuklingą dvasios milžiną: jos žodžiai teikia magiškos jiegos kariams, jos žvilgsnio vejami, bėga priešų pulkai.... Ir štai Joana d'Arc — Katalikų Bažnyčios šventoji.

Kada pačios Katalikų Bažnyčios šitaip išidealizuotas žmogaus ryšys su tauta, rodos, ir klausimo negalėtų buti apie kokius nesutarimus, nesutikimus, nesusipratimus tarp katalikiškumo ir tautiškumo.

Tačiau, "Dvasia stipri, bet kunas silpnas". Del to žmogiško silpnumo ir kyla ginčai, del to silpnumo aukštesni dalykai virsta įrankiais žemesniems dalykams pasiekti. Šičia savo šaknis ir turi nesutikimas, kurį mėgstama apibrėžti kaip katalikiškumo ir tautiškumo konfliktą.

Musų Dieviškasis Išganytojas viena proga paprastai, bet negirdėtu gilumu, yra pasakęs: "Mano karalystė ne šio pasaulio". Jo karalystė — ne žemiškieji, laikinieji dalykai, bet amžinieji. Tais amžinaisiais dalykais katalikiškumas tikraja to žodžio prasme ir tesirupina. Taigi konfliktas su katalikiškumu tėra įmanomas tuo atveju kai stojama skersai kelio tiems amžiniems dalykams, kai pažeidžiami amžinųjų dalykų siekimai. Tautiškumas betgi, kaip žmogaus ryšio su tauta, žmogaus meilės savo tautai pasireiškimas, tų amžinųjų dalykų pažeisti negali. Priešingai, kaip Joanos d'Arc pavyzdys rodo, jis net padeda tuos siekimus įgyvendinti. Iš to išplaukia kad jei ir kyla konfliktų tarp tautiškumo ir katalikiškumo, tai tik delto kad arba katalikiškumas peržengia savo srities ribas arba tautiškumas išsigimsta į kitą tuo pačiu vardu vadinamą, bet tikrovėje visai skirtingą reiškinį. Atseit, arba Katalikų Bažnyčia kaip katalikiškumo saugotoja iš katalikiškos moralės ir amžinųjų tiesų (dogmų) srities išeina į grynai pasaulinę sritį, arba tautiškumas, įgijęs valstybinės globos, skelbia principus priešingus katalikiškai moralei ir amžinosioms tiesoms. Pirmu atsitikimu Katalkų Bažnyčia betgi nebeveikia kaip katalikiškumo saugotoja ir negali turėti autoriteto kuris jai priklauso moralės srityje. Antru atveju, išsigimęs ir suvalstybintas tautiškumas, pasireiškiąs vadinamuoju moderniniu paganizmu, grąso ne tik Katalikų Bažnyčiai, bet ir visai krikščioniškai civilizacijai. Aišku, jis yra priešingas katalikiškumui.

Kada gi Katalikų Bažnyčia pereina iš dvasinės į pasaulinę? Atsitinka kad katalikiškoji dvasiškija (didesniu ar mažesniu mastu) nesitenkindama savo moralės saugotojo vaidmeniu, įsitraukia ir į politiniai-socialinę veiklą. Principe čia nieko blogo nėra, jei jos veikla nepainiojama su Katalikų Bažnyčios kaipo tokios veikla. Yra kunigas A, prelatas B ir tiek. Pirmoje eilėje jie atlieka savo kunigiškas pareigas, o paskui savo laiką ir jiegas skiria dar kitiems reikalams. Jei tie dvasiškiai virsta socialiniais veikėjais, politikais ir tt. pirmoje eilėje, o savo dvasines pareigas nustumia į antrą eilę, jau susidaro simetrijos trukumas, bet, kiek aš suprantu, dar nieko tikrai blogo nėra. **Blogumai prasideda tada kai Katalikų Bažnyčios autoritetas naudojamas politinei ar kuriai kitai įtakai laimėti.** Blogumo apimtis priklauso nuo to kuriuo budu ir iki kurio laipsnio Katalikų Bažnyčios autoritetas tiems tikslams naudojamas. Šitais atvejais Katalikų Bažnyčia iš dvasinės srities persikelia į pasaulinę. Ir kaip tik čia paprastai ir įvyksta konfliktai, kuriuos mėgstama charakterizuoti kaip tautiškumo ir katalikiškumo konfliktais. Tikrovėje betgi čia tėra tautiškumo konfliktas su klerikalizmu; juk čia nėra jokio katalikiškosios moralės ar amžinųjų tiesų pažeidimo, o pasipriešinimas Katalikų Bažnyčios pareigoms, kai jie tiesioginiai ar netiesioginiai Katalikų Bažnyčios autoritetą iš dvasinės srities perkelia į pasaulinę. Aiškus dalykas kad katalikiškumo vardu prisidengęs klerikalizmas negali pretenduoti į bent kurią supremaciją santikyje su tautiškumu.

Visai kitaip klausimas atrodo kuomet Katalikų Bažnyčia savo autoritetą vartoja katalikiškai moralei ir išviso Kristaus mokslui apginti. Tuo atveju katalikiškumas stovi aukščiau visko.

Mes buvome paminėję vadinamą moderninį paganizmą, kurį propaguoja išsigimęs tautiškumas. Čia aš turiu galvoje Vokiškąjį nazizmą. Po šituo paragrafu butų galima patraukti ir Rusiškąjį komunizmą, nors pirmu žvilgsniu galėtų atrodyti paradoksalu kad komunizmas- internacionalizmas siejamas su jo antipodu tautiškumu, tegul ir jo išsigimusioje formoje. Tiek to. Šito klausimo nagrinėjimas jau yra šiuo atveju šalutinis dalykas, ir jis gerai galėtų sudaryti paskiro straipsnio objektą. Čia mes pasitenkinsime nurodę kad Katalikų bažnyčia pilnai atlieka savo katalikiškumo saugotojos misiją, kuomet ji stoja kovon prieš tokius išsigimusio tautiškumo fenomenus kaip pav., rasizmas, sterilizacija, santuokos degradacija, psichiniai ir fiziniai degeneruotų žudymas, dorovės sąvokos paneigimas, ir tt. Tuo atveju ji kilniai įgyvendina Kristaus posakį kad "Jo karalystė — ne iš šio pasaulio", nes ji rupinasi dvasiniais, amžinaisiais dalykais.

Bet ar šiuo atveju yra konfliktas tarp katalikiškumo ir tautiškumo, kurį, tiesa, mes pavadinome "išsigimusiu"? Ne, kaip klerikalizmas nėra katalikiškumas, taip išsigimęs tautiškumas — nazizmas ar komunizmas — tuo labiau nėra tautiškumas. Tai yra ne meilės, o neapykantos produktas, ir jį gana vykusiai vaizduoja pavadinimas moderniniu paganizmu.

Iš tos musų trumpos analizės aiškėja kad tikrovėje tarp katalikiškumo ir tautiškumo jokio konflikto nėra ir buti negali, ir jei vis delto apie tokį konfliktą kalbama tai tik delto kad katalikiškumo ir tautiškumo sąvokos vartojamos netikslia prasme, kad jos ištęsiamos ir į jų turinį įgrudami tokie dalykai kurie tikrovėje į jas neineina.

Kazimieras Rimvydis.

Numušė 5 Zeros

Karo lėktuvo šautuvo valdytojas Charles Patton (kairėj) sveikinamas kito šautuvo valdytojo, po to kai jiedu skraidant numušė penkis Japonų Zero lėktuvus užpuolime miesto Hankow.

Pastatyta 10 Laikų per 11 Dienų

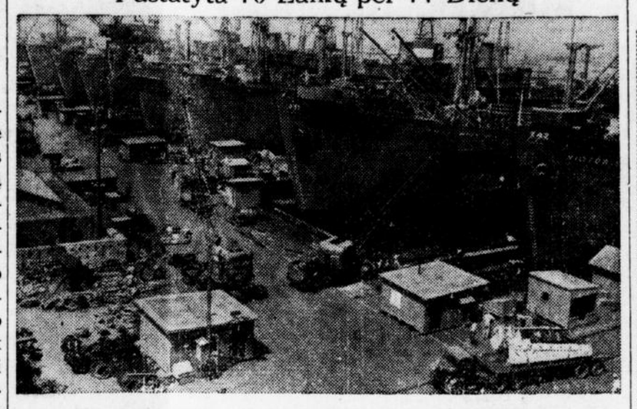

Žymus karo meto darbo rekordas — kaip parodoma šiame vaizde: čia paeiliui stovi 10 laivų Los Angeles, Calif., laivų dirbtuvėje, kurie padirbti ir nuleisti į vandenį per 11 dienų. Ši yra didžiausia Amerikos laivų dirbtuvė, kuri kas 36 valandos nuleidžia į vandenį po vieną gatavą Liberty laivą, karo reikmenų vežiojimui. Šie 10 laivų pasitaikė baigti vienas po kito išeilės.

LENKAI IR JŲ BERNAI

Pusiau oficialus Lenkų informacinis leidinys "The Polish Review" šių metų Rugsėjo 6 dienos numeryje įdėjo straipsnį: "Rytų Lenkijos Etnografija", kuriame tarp kitko sakoma kad Lietuvos Tautinė Taryba, susitvėrus Vilniuje 1917 metais ir 1918 metų Vasario 16 dieną paskelbus Lietuvos nepriklausomybės aktą, buvus Vokiečių okupantų sukurta.

Lenkijos valdžios ištrėmime ne pirmutinė tai prieš-Lietuviška propaganda. Kartas nuo karto — nežiurint ir jos nusišypsojimo į Lietuvių pusę — Lenkai ką nors "naujo" sąmoningai paskelbia, o paskui vėl kuriam laikui nutilsta. Jų siekiai suprantami — priminti Angliškai kalbantiems visuomenei savo "teises". Nežiurint Lenkijos valdžios ištrėmime skelbiamų gražių žodžių ir "rodomo nuoširdaus demokratingumo" jie buvo ir paliko neblogesni imperialistai už savo galinguosius kaimynus. Karui artėjant į galą jų propaganda prieš Lietuvą žymiai sustiprės ir savo išvedžiojimais ir prasimanymais bus neblogesnė už J. Goebbelso ir J. Stalino.

Apie Lenkų paskutinį prasimanytą šmeižtą plačiai minėti neverta. Kiekvienas kuris šiek-tiek yra susipažinęs su nepriklausomos Lietuvos istorija, žino kad tai yra grynų gryniausias melas.

Jų šmeižtą tinkamai paminėjo ir paneigė visi Lietuviški laikraščiai, išskyrus S. Gabaliausko Lietuvių Žinias.

Gabaliauskui nepatogu savo juodos reakcijos laikraštuke talpinti tas kas nesuderinama su jo viešai pareikštomis Lietuvių-Lenkų klausimu "idejomis". "Brolių Lenkų" spjaudymą savųjų veidan, tada jis pirmas iš pirmųjų.... Ir tokia savygarba šiame margame pasaulyje užtinkama.

Jo minties ir "linijos" draugužis, p. K. Jurgėla, savo laiku tuos Lietuvius kurie nestojo į jo peršamą glaudų bendradarbiavimą su Lenkais, pavadino "urviniais žmonėmis".

Kaltinti vien tik Lietuvius, nematant Lenkų senų ir paskučiausių skriaudų, o dabartinio nenustojamo melo, labai lengva, pigu, ir nereikia nei daug proto.

Ar paskutinis "The Polish Review" užatakavimas Lietuvių tautos nėra "urvinio žmogaus" darbas?

Ar Lenkų šeimininkavimas per 19 m. Vilnijoje nebuvo "urvinio žmogaus" šeimininkavimas?

Ar Jurgėla atsimena: kiek Lenkai sušaudė Lietuvių; kiek buvo nuteistų kalėti iki gyvos galvos jų sunkių darbų kalėjimuose (garsiame Šv. Kryžiaus kalėjime); kiek buvo uždaryta Lietuviškų mokyklų, prieglaudų, mokslo įstaigų, 'Ryto', Kulturos, ir Šv. Kazimiero draugijų; kiek buvo Lietuvių ištremta, bausta, persekiota?....

Vienas iš dviejų yra "urviniu žmogum", bet niekad Lietuvių tauta, arba pavieniai asmenys, nenorintieji buti Lenkų apgautais ir išnaudotais.

Keista yra botago paslaptis: Liudas Gira bolševikų kalintas pasidavė jiems besąlyginiai; p. K. Jurgėla iškentėjęs nemažai nuo Lenkų mato tarp Lietuvių viską juodai, o pas Lenkus— baltai, ir varu perša tą ką jie patys apspjaudo.

B. Šičkus.

SAVITARPINĖS Pagalbos vyriausias komitetas, apsvarstęs Latvijoje gyvenančių Lietuvių medžiaginę buklę, nutarė juos paremti ir paskyrė tam tikrą sumą pinigų. Apytikrėmis žiniomis, vien tik Rygoje šiuo metu gyvena apie 10 tukstančių Lietuvių.

Tas pats komitetas paskyrė 15,000 markių sušelpimui nukentėjusių Gardino Lietuvių.

•TOKYO, Japonijos sostinė, skaitosi trečias didžiausias pasaulyje miestas, su apie 7 milijonais gyventojų. Pirmas miestas didumu yra Londonas, antras New Yorkas.

• LIETUVOS REIKALAMS AUKA •

Lietuvai Vaduoti Sąjungai Aukų Kuponas
LIETUVAI VADUOTI SĄJUNGA
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio

Siunčiu auką: $..... Lietuvos Atstovybei Londone
$..... Knygai "Timeless Lithuania"
$..... Lietuvos Karo Nukentėjusiems
$..... L.V.S. nario mokestį
Viso: $.....

Vardas ir Pavardė.....
Adresas.....
Miestas..... Valst.....

ŠĮ KUPONĄ SU SAVO AUKA PASIŲSKIT LVS. CENTRUI

Iškirpkit viršuje telpantį kuponą, įrašykit savo vardą ir adresą ir kiek aukų siunčiant, ir stokit į eiles tų gerų patriotų kurio iki šiolei jau po keletą kartų yra aukavę LVS., net didelėmis sumomis!

Aukas ir prenumeratas knygai siuskit adresu:
LVS Centras 6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio

LIETUVAI VADUOTI SĄJUNGOS CENTRO ŽINIOS

LVS CENTRAS, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

Likas Pradėti Dirbti Daugiau LVS Reikalais

Ar pagalvojot kad jeigu karas pasibaigtų trumpu laiku mes Lietuviai neturėtume niekuo pagelbėti Lietuvos nuo karo nukentėjusiems žmonėms?

Bet ką daro Amerikos Lietuviai tuo atžvilgiu? Mažai.

Lietuvai Vaduoti Sąjunga šiuomi kviečia ir ragina savo skyrius, savo pavienius narius ir gerus Lietuvius pradėti aktyviau dirbti Lietuvos nuo karo nukentėjusių šelpimo reikalais.

Labai gražų pavyzdį parodė LVS Detroito skyrius 6, kuris šį rudeninį sezoną pradėjo geru pasidarbavimu: mėnuo laiko atgal surinko mažoje sueigoje $135 Lietuvos Atstovybei Londone palaikyti. Dabar tas skyrius eina plačiau į darbą: išleido atsišaukimą į Detroitiečius duoti-aukoti savo atliekamus tinkamus dėvėti rubus, kurie bus renkami ir atėjus progai pasiųsti į Lietuvą.

Detroito LVS skyrius taip pat jau dabar pradėjo rupintis rengimu atitinkamo Vasario 16 paminėjimo 1944 metais.

Taigi, kurie skyriai ar šiaip grupės sako neturi laiko dirbti ir nieko neveikia, lai pasižiuri į Detroitiečius.

Clevelando LVS 1 skyrius taip pat neatsilieka. Jau buvo minėta apie jo rengtą vakarėlį Rugpjučio 11, ir skyrius visada stovi gatavas imtis reikalingų darbų kokie tik pasitaiko.

Butų smagu girdėti ką galvoja Baltimorės skyrius ir kiti skyriai.

Kokį nors darbą pradėti dabar nėra peranksti.

LVS Centro Valdyba siunčia visiems skyriams laiškus su pasiulymais veikimo ir kitais pranešimais.

Taip pat LVS Centro valdyba ir Lietuvių Tautinio Šelpimo Fondo (LNRF) valdyba turės savo pasitarimą apie pagyvinimą viso veikimo Amerikoje kas liečia pasiruošimą Lietuvos nuo karo nukentėjusių šelpimo.

AUKOS KNYGAI

Šių aukotojų vardai dar bus įdėti į knygą "Timeless Lithuania", kaip ir tų kurie dar atsiųs šiomis dienomis.

Vyt. Markuzas iš Detroit, Mich., prisiuntė $11 knygai— ją užrašė Detroitiečiai savo sekantiems giminėms:

Mary Buckey
Castle Shannon, Pa. 5.00
Harry Kapres
Pittsburgh, Pa. 5.00
Juozas Grigas, Detroit 1.00

IŠ KITUR

A. K. Klimas
Minersville, Pa. 6.00
($5 knygai, $1 Londono Atstovybei)

Marė Milunaitienė, iš Baltimore, Md., prisiuntė knygai aukas šių:
Mr. & Mr. A. J. Miceika 5.00
Mr. & Mrs. F. P. Kirstukas 5.00

B. F. Simons-Simokaitis,
Fitchburg, Mass. 10.00
(LVS nario duoklę)

Daugiau norintieji aukoti įvairiems Lietuvos reikalams naudokit viršuje telpantį kuponą.

LVS CENTRAS
6820 Superior Avenue,
Cleveland 3, Ohio.

Dirvą galima išsirašyti už vieną dolarį — pusei metų.

Paskutinės Dienos Prisidėti prie "Timeless Lithuania" Leidejų

Užsisakykit Dr. Owen J. C. Norem knygą

TIMELESS LITHUANIA

KNYGA IŠEIS ANGLIŠKOJE KALBOJE 300 PUSL. DIDUMO, ILIUSTRUOTA

SIŲSKIT SAVO AUKĄ ŠIĄDIEN

Kas duos $5.00 ar daugiau gaus vieną knygą

Aukos priimamos nuo $1 ir aukščiau. Davusieji $5.00 ar daugiau gaus knygą. Aukotojų vardai tilps knygoje.

LIETUVAI VADUOTI SĄJUNGA
6820 Superior Avenue Cleveland 3, Ohio

SANDARA VIEŠAI IR ATVIRAI PANEIGIA LIETUVAI VADUOTI S-GĄ

SANDAROS "TAŠKAS" LIETUVAI VADUOTI SĄJUNGAI. JI NEMATO LVS DIDELIŲ DARBŲ

Sandaros Rugsėjo 3 d. numeryje, "Laisvoje Tribunoje", neva "Lietuvis" Miko Vaidylos lupom daro priekabes prie tautininkų, pasitenkinusiai lošdamas Grigaičio berno rolę.

Tautininkų, "šimtmrocentinių patriotų", Vaidyla randa "nedaug; visus galima suskaityti ant pirštų. Jie nieko efektingo negali padaryti. Vienok smalos šiek-tiek gali išvirti".

Vaidylai, žinoma, norisi kad ir tautininkai pasivestų Grigaičiui bernauti, kaip padarė jis pats ir pagaliau katalikų vadai. Jis šti ką sako, buk tautininkų "skelbiama priežastis — kadangi suvažiavime (Pittsburghe) dalyvauja ir socialistai, todel jie ir negali dalyvauti. Sveikas protas diktuoja kad geras patriotas dėtųs kad ir su kipšu, jeigu tas dirbtų Lietuvių ir Lietuvos labui."

Šiuomi, žinoma, Vaidyla "išsispaviedojo" kad jis dedasi ir su visokiais kipšais, bi tik jie skelbiasi "išgelbėsią" Lietuvą, kad pačiam Vaidylai nereiktų dirbti.

Jis, vietoj dirbti Lietuvos labui, renka pinigus Sandaros "namui"....

O su kuo jieško dirbti tie kuriuos Vaidyla perša tautininkams: ir su Lenkais, ir su bolševikais, ir su Žydais, ir su kitais kurie lemia Lietuvai nelaimes ir pražutį.

Jie dėjosi su visais "aitvarais", tik ne su Lietuvos Prezidentu ir tautininkais.

Tautininkai niekur nesakė nenori dirbti su socialistais, bet **negali dirbti** su tokiais kurie visą savo veikimą remia klastavimu, kova prieš gerus, tautai užsitarnavusius asmenis, kurie ir dabar gali daugiausia Lietuvai naudos padaryti.

Vaidyla baigia:

"Prieš pora metu susikurė taip vadinama 'Lietuvai Vaduoti Sąjunga'. Buvo manyta kad ši organizacija, Lietuvos vadavimo reikale, suloš labai svarbią rol e. Bet tos organizacijos priešakyje atsistojus 'šimtprocentiniams' tautininkams, jos **augimui ir veikimui pastatyta taškas.** Ir štai, kuomet Amerikos Lietuviai suvažiuoja pasitarti Lietuvos vadavimo klausimu, tai Lietuvai Vaduoti Sąjungos vadai atsisako dalyvauti. Kitaip sakant Lietuvai Vaduoti Sąjunga atsisako Lietuva vaduoti."

Kitą "protingesnį" vyruką kuris galėtų "geriau" pasakyti, nerastume. Vaidyla turėtų išsiblaivyti, tada rašyti.

Kada LVS buvo organizuojama, į tą suvažiavimą buvo atvykęs ir Vaidyla; ko jis ten atvyko: gal tikėjosi kad Lietuvai Vaduoti Sąjunga bus pavesta jo globai, rinkti Sandaros "namui" aukas? Kada to LVS nepadarė, kitą metą Sandaros seime pats Vaidyla pravarė tarimą kad reikia Sandarai įkurti savo fondą, ir tas padaryta: aukos pradėta rinkti Sandaros "namui", ne Lietuvos reikalams.

Lietuvai Vaduoti Sąjunga smarkiai žygiavo pirmyn, ir Vaidyla nežino ką sako tikrindamas buk "priešakyje atsistojus 'šimtprocentiniams' tautininkams, jos augimui ir veikimui pastatytas taškas".

Tiesa, "tašką" kėsinosi pastatyti Vaidyla sutverdamas savo "namo" fondą. Bet kas atsitiko su Lietuvai Vaduoti Sąjunga: **ji išaugino fondą iki apie $10,000, leidžia "Timeless Lithuania", išleido Lietuvos klausimu rezoliucijas visiems Suv. Valstijų Valdžios nariams nuo Prezidento iki Kongresmanų, ir visų šalių diplomatams; parašyta daug straipsnių Angliškoje spaudoje; pasiųsta $500 Lietuvos Atstovybei Londone palaikyti, ir planuojama kiti tautos labui darbai.**

Kus Vaidyla su savo "namo" fondu atsidurė?

Jeigu ne prisiplakimas prie Grigaičio, jis ir sėdėtų sau pokeri lošdamas savo "name".

Klastuoja ir skelbamas buk Lietuvai Vaduoti Sąjungos vadai "atsisakė" suvažiavime dalyvauti. Vaidyla puikiausia žino kaip jis su Grigaičiu planavo kap tautininkus į suvažiavimą neįsileisti, ir nereiškia kad jis su Grigaičiu ir Šimučiu tokį skymą pravedę jau "išvadavo" Lietuvą: visai ne. Jie atliko savo kermošių, o Lietuvos vadavimo darbas liko dirbti tautininkams ir geriems bešališkiems patriotams.

Tautininkams visai ne gėda buti "šimtprocentiniais", nes jei kuo esi tai buk iš visos širdies atsidavęs.

Kas kitai su Vaidyla: jis švaistosi tautinėje srovėje šnipinėdamas; už nosių vedžioja sandariečius nuduodamas sandariečių, nuo katalikų priėmė "tautininko" "krikštą", o bernauja Grigaičiui kaip geras jo gizelis.

Nepolitikas.

KOMUNISTAI RENGIA SUVAŽIAVIMĄ

Amerikos Lietuviški bolševikai skelbia savo šaukiamą "Amerikos Lietuvių suvažiavimą", kuriam laiką skiria Gruodžio 17-19, New Yorke.

Tai lyg paminėjimui Gruodžio 17-tos, 1926 metų, kuomet Lietuvoje įvyko tautinis posumis. Pasirinko jie mat ir istorišką dieną....

Aišku kokiam tikslui Lietuviški bolševikai tą savo konferenciją, kurią vadina "Amerikos Lietuvių suvažiavimu", šaukia: didesniam savo sekėjų klaidinimui ir išnaudojimui, ir savo pačių išgamiškumo įrodymui. Juk jų tikslas yra dėti visas pastangas kad Lietuva butų pavergta Sovietų Rusijai. Jie nori patys žudytis ir stumia visą Lietuvių tautą į svetimą maskolišką žudymo mašiną. Nėra aklesnio žmogaus kaip tas kuris nori kad jį kiti pavergę valdytų.

Tas beviltis komunistų sirgimas meile Sovietiškų despotų neišgydomas, ir gaila žiurėti kad jie turi dar ir pasekėjų.

Nors musų cicilikai-klerikalai, savo konferenciją rengdami, rėkė-šaukė kad tai "visų Amerikos Lietuvių konferencija", ir mums tautininkams prikaišiojo komunistus kaipo bendrus jų konferencijai nepritarime, tačiau tautininkų nepritarimas buvo sudarytas pačių tos konferencijos rengėjų, tautininkų visišku ignoravimu ir atsisakymu skaitytis su jais. Todel priekaištas buvo žmonių be sąžinės, be doros, suktybe pagrystas.

Jie manė paslėps savo nedorą pasielgimą, niekas nesužinos kad Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir tautininkai jų buvo sutarta visiškai ignoruoti ir kad su tautininkais nesiskaityti jie buvo sufabrikavę visokiausius išsisukinėjimus. Konferencijos rengėjai norėjo tik pasigauti nespėjusią apsižiurėti visuomenę, iškišdami gražiai nudalintus savo obalsius.

Kai tas tapo viešu skandalu, jie ir toliau dangstosi melagystėmis, darydami kitas neteisingas išvadas. Ir tos melagystės tuoj iškils į viršų.

Bet kaip pirmųjų kombinacija grynai fašistišku-diktatorišku budu konferenciją rengė, taip ir antrieji, todel jie vieni kitiems artimesni savo veikimo metodais, negu tautininkai kada nors butų galėję bent kuriai tų grupių buti.

Ir vieni jie ir kiti veržiasi save į atstovautojus "visų Amerikos Lietuvių".

L-vis.

KAIP ĖJO TA 'DEMOKRATIŠKA' KOFERENCIJA

DELEGATAMS NEBUVO LEISTA KALBĖTI

Vienas patriotas, kuris su entuziazmu vyko į Pittsburgho konferenciją, sugryžęs iš jos, rašo Dirvos redaktoriui:

"Gal jųs prisimenate kuomet apie Lapkričio mėnesį 1941 metais aš išsiuntinėjau patarimą sušaukti konferenciją Washingtone del sustiprinimo Amerikos Lietuvių vienybės. Aš turėjau mintyje kad Prezidentas A. Smetona figuruotų toje konferencijoje, ir taip pat dalyvautų visos kitos srovės. Turiu pareikšti kad jųs patalpinote mano patarimą Dirvoje, bet Šimutis ir Grigaitis nematė reikalo panaudoti. Žinoma, tas dalykas laikinai numirė, o aš jaučiu kad atlikau savo mažą užduotį del musų tėvynės Lietuvos labo.

"Tam tikram laikotarpiui prabėgus, Pijušas, Leonardas ir Mykolas susimetė į vieną kombinaciją, užsivadino save Amerikos Lietuvių Taryba, ir sušaukė konferenciją Pittsburge. Jiems buvo lengva ji sušaukti, kadangi turi laikraščius savo rankose ir pavirkščiai kalba apie Lietuvą ir Lietuvos laisvę. Musų Lietuviai patriotai išgirdę kad tie trys "didvyriai" šaukia Amerikos Lietuvius, Lietuvos išlaisvinimui, pradėjo gausiai rengtis dalyvauti tame sušaukime.

"Budami gudrūs politikieriai, ši trejukė permatė išanksto kad jeigu dalyvautų visos kitos srovės, iš jų gali atimti visą 'show' ir jie paliktų karaliai be sosto. Turėdami tai omenyje jie išėjo plačiai per spaudą įvardindami tam tikras grupes, kad jos yra išgamos, dirviniai, komunistai, Lietuvos išdavikai, ir tt. Žinoma, tokie pareiškimai užgavo daug Amerikos Lietuvių veikėjų ir jie nedalyvavo šioj konferencijoj.

"Pati konferencija buvo labai istoriška šiuo atžvilgiu kad delegatams nebuvo leidžiama kalbėti, valdybos rinkimai buvo išanksto surengta ir ji išrinkta, rezoliucijos pagamintos, tik beliko žmonėms kaip avims atsistoti ir priimti jų pagamintus faktus, rezoliucijas ir visus kitus skymus. Žinoma, pinigai buvo didžiausia svarba, kuriuos musų Lietuvisi patriotai del obalsio buk Lietuvos vadavimui, davė be pasigailėjimo.

"Vienas iš svarbiausių skymas kuriuo jie įžeidė delegatus tai kuomet prieš pat uždarymą konferencijos, pirmininkas pareiškė kad turi pagamintą statutą, pareiškė kad jeigu nori kad Lietuva butų laisva ir nepriklausoma, ir pasitiki Taryba, visi turėtų vienbalsiai balsuoti už šitą statutą. Tas statutas buvo maždaug 6 colių pločio ir 8 colių ilgio: išviso tik vienas puslapis. Tačiau, pirmininkas pareiškė kad jį perskaityti užimtų keletą valandų. Nepaisant šio grąsinimo kad jį perskaityti imtų tiek ilgai laiko, delegatai reikalavo jį perskaityti. Delegatas Grinius greitai užbėgęs ant platformos pareiškia kad jis jį yra skaitęs, kad jis yra geras, ir katrie nori idant Lietuva butų laisva visi turi atsistoti ir priimti tą statutą. Pirmininkas tą irgi pakartojo. Visi delegatai atsistojo, ir tuomet tapo priimtas ALT statutas be skaitymo kas jame buvo užrašyta. Po šio priėmimo, delegatai pradėjo labai nerimauti, ir pirmininkas tuojau užkomandavo sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnus, ir tuo užsibaigė konferencija.

"Šie faktai nėra nei kiek padidinti. Stebėtiniškais ir diktatoriškais skymais konferencija buvo suorganizuota su dideliu pažeminimu visų elegatų suvažiavusių ir sėdinčių kaip 'yes' individualai.

"Mano manymu, šios Tarybos ateitis nebus pasekminga ir veikiausia delegatai pargryžę išduos organizacijoms raportus tokius kad organizacijos daugiau tą Tarybą nerems už jos tokius nedemokratiškus pasielgimus".

Jie Išbaidė Japonus iš Kiska Salos

Greitai ir atsargiai veikdami, Amerikos ir Kanados kareiviai kaip čia vaizduojama, prisiveržė prie Kiska salos pirmą tos salos užpuolimo dieną. Japonai jausdami kad ta sala bus užpulta juos išmušti ir salą paimti, patys pabėgo iki vienam, neparodydami jokio pasipriešinimo. Iš tos salos Amerikiečiams į Japoniją palyginamai arti.

KRITIKA IŠ RUSIJOS

Sovietų Vadai Varo Gudrius Monevravimus

Nežiurint kiek Amerika ir Anglija deda pastangų palaikyti galimai geresnius santikius su Rusija, tos pastangos neduoda teigiamų rezultatų. Ir dar net atvirkščiai, kuo raudonajai armijai labiau sekasi Vokiečių fronte, tuo didesni antro fronto reikalavimai ateina iš Maskvos, tuo daugiau kritikos pasirodo Rusijos spaudoje Amerikai ir Anglijai.

Del tos negeistinos padėties pasisakė Rugsėjo 21 The New York Times redakciniu straipsniu, kreipiant dėmesį į tai kad bendradarbiavimas su Rusija reikalingas, bet jis turi buti abipusis. Šį straipsnį ištisai ir paduodame:

"Ir be sakymo turėtų buti aišku kad vedimui karo prieš Vokietiją turime siekti galimai pilnesnės kooperacijos su Rusija. Tačiau kooperacija turi buti apipusė. Yra rykštėjančių žymių kad Rusijos vadai manevruoja del diplomatinių pozicijų — ir kad kai kurie jų vartojami metodai gali labiau sugadinti negu pataisyti Rusijos santikius su Amerika bei Didžiaja Britanija.

"Kadangi Rusijos spauda yra visiškai vyriausybės kontrolėje, faktiškai ji yra pačios vyriausybės dalis, tai viskas toje spaudoje pasirodo turi buti vertinama kaipo oficialus nusistatymo išreiškimas. Delto ir į pastaras Amerikos ir Britų politikos kritikas žurnale 'Karas ir Dirbančios Klasės' tenka žiurėti su tam tikru susirupinimu.

"Associated Press pranešimu iš Maskvos, straipsnis prasideda su nurodymu į tai kad Sekretoriaus Hull nesenai pareikšti paneigimai kaltinimui jog buk State Departmentas esąs nedraugiškas Sovietų Sąjungai, buvo iššaukti Amerikos viešosios opinijos. Straipsnis tęsiama, išreiškiant abejojimus del Amerikos ambasadoriaus Rusijai, Admirolo Standley, nuoširdumo. Į tuos pareiškimus galima butų žiurėti pro pirštus kaipo į pastabas padarytas vien tik savisaugos sumetimais. Tačiau straipsnis eina toliau, kaltindamas, kaip Associated Press praneša, kad esą sąjungininkų okupuotų teritorijų karinė valdžia esanti 'nusistačius prieš demokratijos principus'. Ištikro keista kad totalitarinės vyriausybės reprezentantas duotų Didž. Britanijai ir Amerikai 'demokratijos principų' pamokas,

"Straipsnis toliau atidengia ir paties autoriaus 'demokratijos principų' supratimą, kada jis reikalauja iš musų vyriausybės uždaryti baltųjų Rusų laikraštį 'Rusija', kuris čia leidžiamas. 'Kai kurie naivųs asmenys įsivaizduoja kad tai esanti spaudos laisvė. Tačiau kada, kur ir kurioje demokratiškoje valstybėje šnipai naudojosi teisėtomis spaudos bei susirinkimų laisvėmis? Ar laikraštis kuris pasirinktų sau kaipo profesiją užgaulioti sąjungininkę Ameriką, butų toleruojamas Anglijoje ar kurioje kitoje sąjungininkų valstybėje? Tačiau toks laikraštis egzistuoja Suvienytose Valstijose'. Žinoma, tai yra standartinė totalitarininkų praktika padaryti tos rušies kaltinimus laikraščiui kurį valdžia nori uždaryti. Jeigu toks apkaltinimas butų tikrai pateisinamas, šiuo atveju jis galėjo buti padarytas be trukšmo reguliariais diplomatiniais keliais. Tačiau toje formoje kokioje tas apkaltinimas padarytas, jis gali buti interpretuojamas tiktai kaipo musų vidaus politikos kritika.

"Straipsnis taipgi pasmerkia Rytinių Europos Valstybių Federacijos projektą. Tvirtinama kad toksai planas yra pastangos 'priversti Baltijos ir Balkanų valstybes pasiduoti Lenkijai ir tuo paruošti dirvą Lenkų planui užpulti Sovietų Sąjungą'.

"Jeigu tokia federacija išviso galima tai ji tikriausia galėtų buti atsiekta tiktai laisvu paliestųjų tautų sutikimu. Tokia federacija, be abejo, turėtų daugiau jiegos apsigynimui negu dabartinės tautos imant jas atskirai. Tačiau jei tokia federacija butų sudaryta tiktai laisvu apsisprendimu tai neįtikėtina kad ji turėtų norą ar jiegą agresijai prieš Rusiją. Rusijos vadų mėginimas išanksto trukdyti rimtą tokios sąjungos svarstymą gali paskubinti perankstyvus ginčus del taikos sąlygų, kas neatrodo kad padidintų bendradarbiavimo galimumus tarp Rusijos ir Britanijos ir Amerikos.

"Vieša Britų ir Amerikiečių politikos kritika Rusijos vyriausybės leidiniuose neabejojamai iššauks tokią pat kritiką musų spaudoje, kas bus žymiai sunkiau sukontroliuoti labiau del to kad musų spauda yra laisva. Bendradarbiavimo interesų sumetimais, Rusijos vyriausybė turėtų sumažinti jos kontroliuojamoje spaudoje kritiką iki minimumo."

LIETUVIAI PRIEŠINAS NAZIAMS

Kaip Priešinosi Bolševizmui

Vienas iš rimčiausių ir plačiai skaitomas užsienių reikalams pašvęstas žurnalas, Foreign Affairs, Spalių mėnesio š. m. numeryje (Vol. 22, No. 1) įdėjo Joachim Joesten straipsnį, "German Rule in Ostland" (Vokiečių Valdžia Ostlande).

Nors yra viena-kita klaida, bet kiek tai liečia Lietuvą yra apsčiai ir naudingos Amerikos visuomenei informacinės medžiagos.

Straipsnyje nurodoma kad Vokiečiams veržiantis į Rusiją bolševikams ypatingai smarkiai pasipriešinus galinga Lietuvių "penktoji kolumna" Pulkininko Kazio Škirpos vadovaujama. Mat, Sovietų režimas dar nebuvo įleidęs šaknų, todel didelės gyventojų masės buvo linkusios susidėti su bent kokia jiega kuri išvaduotų nuo bolševikų. Vokiečiai čia turėjo labai gerą progą laimėti gyventojus savo pusėn. Toliau autorius sako:

"Deja, Vokietija buvo tada savo jiegos aukštybėse, ir nazių armijos žygiavo į Rytus ne draugų jieškoti, bet kolonijų užkariauti. Vokiečiai niekuomet nesvarstė grąžinti nepriklausomybę Pabaltijo valstybėms. 'Laisvės Kovotojų' sudaryta Kaune vyriausybė egzistavo vos kelias dienas. Ji buvo išvaikyta Vokiečių karišKos vadovybės, o jos nariai areštuoti. Latvija ir Estija nepasidžiaugė net ir tokiu nepriklausomybės šmėkštelėjimu. Vokiečių invazijos pasekmė buvo ta kad Pabaltijo kraštai pakeitė tik ponus".

Įdomu pažymėti autoriaus pažiurą į "patarėjų" instituciją, apie kurias jis sako kad "Tik istorija galės nuspręsti ar tos įvairios 'autonominės' administracijos turės buti užskaitytos kvislinkų vysiausybėmis, ar užsitarnaus buti aprašomos kaipo kabinetais šešėlyje". Šiuo atveju esanti ypatingai įdomi Generolo Kubiliuno ir jo Generalinės Tarybos padėtis. Nors Kubiliunas ir esąs nazių pastumdėlis, kuriam antru smuiku griežiąs Generolas Raštikis (čia autorius klysta, nes Gen. Raštikis jokių oficialių pareigų prie Vokiečių nėra pasiėmęs.— Gen. Konsulato New Yorke pastaba), bet kada Vokiečiai pareikalavę teikti daugiau pagalbos kovoje prieš bolševikus, tada jiedu pareikalavę daugiau politinės laisvės už pagalbą. Nazių komisaras Renteln atsisakęs del to derėtis, o jiedu atsisakę nusilenkti jo reikalavimams. To pasekmėje įvykę demonstracijos, streikai ir sabotažo aktai.

Po to Vokiečiai savo jiegomis pradėję mobilizaciją Baltijos valstybėse, bet tam gyventojai priešinasi, nors tokių įvykių ir tokio griežto pasipriešinimo kaip Lietuvoje, neįvyko ne Latvijoje nei Estijoje.

•VISAME pasaulyje cukraus suvartojimas pasiekė aukščiausio laipsnio 1935 metais, kada suvartota 27,188,000 tn.

DYKAI
PAGALBA NUO REUMATIZMO

Jei kenčiate kuno skausmus; jei sąnariai jaustus; jei užeina skausmai oro permainose, atariam jums bandyti ROSSE Tabs be rokesties ir obligacijų. Naudojamos tukstančių per virš dvidešimts metų, gavimui greito paliuosavimo skausmų Reumatizmo, Artritis, ir Neuritis.

DYKAI šio Laikraščio Skaitytojams

Jeigu niekad nenaudojote ROSSE Tabs, prašom jus BANDYT juos—išbandykit musų kaštais. Pasiųsime jums pilno dydžio pakelį—sunaudokit 24 tabletes DYKAI. Jei neduos greito paliuosavimo nuo skausmo ir jųs busit nepatenkinti pasekmėmis ir to pakelio žema kaina, grąžinkite nesunaudotą dalį, ir jums nieko nekaštuos. Nesiųskit pinigų, tik savo vardą ir adresą į:

ROSSE Products Co., Dept. X-3
2708 W. Farwell Av. Chicago 45, Ill.

KAIP GRIGAITIS PASIŽABOJO KATALIKUS

ŠTAI KOKS TAS DRAUGO "VIENINGUMO REIŠKINYS"

Katalikų dienraštis Draugas reiškia džiaugsmo kad Pittsburgho konferencija buvo "didžioji Amerikos Lietuvių vieningumo demonstracija".

Panagrinėkime tą giliau.

Draugas klastingai apkrikštino sandariečius 'tautininkais' ir skelbė buk konferencijoje dalyvauja visos srovės.

Katalikai iš savo pusės turėjo nusižeminti socialistams ir liaudininkams-sandariečiams atsižadant konferencijos atidarymo metu turėti maldą, kas visais laikais buvo katalikų nusistatymas. Bet Grigaitis pasakė: "Ne, konferencijos atidarymo metu maldos tai nebus". Ir nebuvo. Apsieita su paprasta invokacija, kurią pasakė Kun. Švagždys, bet ją galėjo pasakyti ir pats Grigaitis lygiai taip pat, nes ji buvo pagaminta po Grigaičio cenzura.

Konferenciją rengti katalikus privertė Grigaitis su Vaidyla, grąsindami, jeigu katalikai sutiks eiti į bendradarbiavimą su tautininkais, tautininkai juos "nustelbs" ir privers pripažinti p. A. Smetoną Lietuvos Prezidentu....

Tuo tarpu atsitiko nustelbimas iš kitos pusės ir katalikai kurie išoko į Grigaičio slastus dabar turi kaip pelė po šluota tupėti ir tylėti, kitos išeities nėra:

Pirmą kartą savo gyvenime, musų katalikai Federantai, kurie visada kovodavo už reprezentaciją 5 prieš 3 arba 7 prieš 4 kitų srovių, **patys atsirado mažumoje — tik 4 prieš 7!**

Atkaklius užsispyrėlius, neuokančius rimtai protauti ir vyriškai dirbti, katalikus Federantus apmovė Grigaitis su Vaidyla taip kad keturi Amerikos Lietuvių Taryboje katalikų atstovai prieš 7 socialistus-liaudininkus turi tik tylėti ir šokti sulyg jų muzikos.

Sekretoriaus knygos, dokumentai, ir visas iždas pinigai — Grigaičio-Vaidylos rankose! Šimutis, išdidus katalikų Federacijos politikiškas vadas, pasilieka su paprastu bereikšmiu pirmininko kujeliu rankoje!

Jei kokie nemalonumai su Tarybos iždu ištiks, prašome katalikų nekaltinti tautininkus už tai.

Štai Amerikos Lietuvių Tarybos sąstatas:

Katalikai atstovai:
L. Šimutis,
V. T. Kvietkus,
Kun. J. Švagždys,
J. B. Laučka.

Socialistų-sandariečių:
Adv. F. J. Bagočius,
P. Grigaitis,
S. Michelsonas,
J. V. Stilsonas,
P. Pivaronas,
M. Vaidyla,
Dr. M. J. Vinikas.

Iš sandariečių, tik vienas p. Pivaronas gal laikas nuo laiko palaikytų rimtesnę pusę, tačiau jis visame seka Vaidylą.

Kiti du — Vaidyla ir Vinikas — turi daryti, balsuoti ir laikytis taip kaip Grigaitis diktuoja.

Taip ištikus, musų katalikų politikieriams telieka tiktai tylėti ir džiaugtis "vieningumo demonstracija", kitaip jie bus pastumti į kampą ir turės eiti šalin, be iždo ir be nieko.

Nepolitikas.

MARGUTIS

Skaitykit "Margutį", komp. A. Vanagaičio leidžiamą muzikos ir juokų žurnalą. Eina du kartu į mėnesį. Kainą metams $2. Prisiųskit 10c pašto ženklais, gausit vieną numerį pamatymui.

"MARGUTIS"
6755 So. Western Ave.
Chicago, Ill.

Dienos Klausimais

Redaktorius—K. S. KARPIUS—Editor 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio

•

SOVIETŲ agentas iš Kauno, Liudas Gira, Rugsėjo 21 New York Times padėjęs savo vardą po Maskvos propagandiniu budu surašytu straipsniu, kuriame atsiliepiama į Amerikos Lietuvių Tarybos pareiškimus. Tas komunistų propagandos biuro straipsnis, Lietuvio išgamos vardu skelbiamas, nei kiek daugiau nepasako Lietuviams paskirai kad Maskva ar Rusija butų Lietuvai draugingą, kaip tik tą patį ką skelbė 1940 metų vasarą, o ką tikrumoje Lietuviai pergyveno po sovietų armijos okupacija ir OGPU šnipų žiauriu sauvaliavimu.

Ką Maskva ir jos agentai skelbia, visam pasauliui, pavidale sovietų išganymo, tą patį matome tame Liudo Giros rašinyje: "Tiktai Sovietų sistema vienatinė gali užtikrinti laisvę nuo Hitlerizmo ir fašizmo". Tik tą sovietų "sistemą" tas išgama ir perša musų tautai. Jis visai negalvoja kad laisvas Lietuvis **nori savos, nepriklausomos Lietuvos sistemos, ne sovietų, ne fašistų, ir ne Hitlerinės!**

Lengviau mes suprasim Liudo Giros ir jo sėbrų atsidurusių Rusijoje bezdžioniavimą Stalinui palygindami tai su pastaromis dienomis kilusiu įvykiu Italijoje. Nors Italai numato kad lengviau ir naudingiau jiems išeis padarius karo paliaubas su Alijantas, tačiau Hitleris pasigrobė Mussolinį (jeigu tikrai jį turi, jeigu jis dar tebėra gyvas) ir jo vardu skelbia-rėkauja Italams jog tik Hitlerio sistema, kurią Mussolini priverstas Italams piršti, yra geriausia Italams ir todel Italai turį kariauti Alijantų atsikratymui....

Jei Mussolini butų laisvas, jis gal kitaip kalbėtų, ir Liudas Gira, jeigu turėtų savo laisvę kokią turėjo gyvendamas Kaune prieš Sovietų okupaciją, visai kitą dainą dainuotų. Žinoma, negalima lyginti Liudo Giros su Mussoliniu, nes šis buvo per apie 20 metų valstybės galva, kai Liudas Gira buvo palyginamai sau žmogelis, kartas nuo karto gavęs kokią nors valdišką vietą Lietuvoje. Tačiau bezdžioniavimas, svetimų prievarta daromi žygiai raginanti savus žmones pasiduoti kitiems, yra lygus. Kadangi vienur Stalinas šokdina bezdžionkėlę Liudą Girą, kitur Hitleris šokdina bezdžionką Mussolinį — tai abu tiedu šokdintojai atstovauja priespaudą ir žaidimą nelaimingų žmonių laisve.

•

PLAČIAU ir daugiau kalbama apie rengiamą konferenciją tarp Amerikos, Britanijos ir Sovietų užsienių reikalų ministerių. Nėra abejonės ta konferencija sušaukti pavyks, tačiau kiek ji daugiau naudos duos negu nuveikė tiktai patys du Prezidentas Roosevelt ir Anglų premjeras Churchill tai kitas klausimas. Apie pasimatymą Roosevelto ir Churchillo su Stalinu vargiai apsimoka ir svajoti: tas Azijatas žmogelis bijosi susitikti su civilizuoto pasaulio vadais, jis nesupranta šio pasaulio reikalų jis tenkinsis tuo kad Rusams dabar sekasi Vokiečius stumti atgal. Kur Vokiečiai sustos nenujaučia Stalinas, tačiau jis svajoja apie patį Berliną ir visą Vokietiją dabar, tai ko dar tartis su kuo nors?

Alijantų aukštieji vadai nori tartis apie kokią nors tvarką Europoje ir visame pasaulyje. Nori apkalbėti priešų nukariavimo, jų vadų nubaudimo, tų valstybių sutvarkymo pokarinrius klausimus, ir savo santikių suderinimą. Bet tai viskas kaip tik prieš Stalino norus. Jis reikalauja jam atiduoti visas šalis kurias jisai pasiskyręs užimti (žinoma, kurias jis slapta galvoja užgrobti pasinaudodamas progomis tą jis užtyli); jis nori susitarti su Vokiečiais paskirai, kad prašalinus Hitlerį, su pagalba Maskvoje įsteigto "Vokiečių" "komiteto" galėtų užgrobti Vokietiją.

Visiems aišku kas nutiks jeigu Vokiečiai priims tą Kremliuje išperėtą komitetą ir jo sąlygas.

Galima tikėti, Vokietijai atsikračius savo dabartinių karo vadų, laimingiau išeis jeigu ją okupuos alijantai iš vakarų, ne raudonieji iš rytų.

Kaip su Stalinu susikalbėti, be abejo, mintis kvaršina galvą Roosevelto ir Churchillo: ar duoti jam ką jis reikalauja, nuglostymui jo, kad sutiktų kalbėtis, ar neduoti nieko? Kai Stalinas gaus šių sutikimą pasigrobti ko jis reikalauja, tada jau nebus reikalo su juo kalbėtis. Gal geriau išeis neduoti ir panaudoti spaudimą privesti jį skaitytis. Koks tas spaudimas galėtų buti? Jau pereitą metą kartą S. V. Vice Prezidentas Wallace yra išsireiškęs apie sulaikymą duoti bolševikams ėsti. Ta gal ir bus gerjausia priemonė, jeigu kitos jokios neveiks, priviliojimui Stalino ateiti ir kalbėtis.

•

SOVIETAI padarė vieną posukį, kuris, matomai, taikytas sumaišyti kitų šalių dvasiškijų galvas. Rusijoje leista atsidaryti cerkvėms ir pradėjo veikti popų vadovaujamos pamaldos. Iš kur ten atsirado popų, ir į ką panašios tos cerkvės kurios buvo visaip išniekinamos ir per tiek metų išdaužytais langais, prišvinkusios, tegul sprendžia patys Rusai, jeigu dar liko tokių kurie nori gryžti prie tikėjimo.

Tačiau kad tas viskas taikyta sumaišymui kitose šalyse esančių dvasiškijų pažiurų į komunistų valstybę Rusijoje parodo jau net Lietuviškų Maskvos bernų prabylimas į Lietuvių kunigus Amerikoje: girdi, užsidarykit jus burnas rėkę prieš Sovietus, žiurėkit, ten tikėjimo laisvė veikia! Pakeiskit savo mintis ir veikimą prieš Sovietus — dirbkit už Maskvą!

Musų nekurie "politikai" pasireiškia laikas nuo laiko, del gerovės jie tartųsi ir su kipšu.... Taigi, del savo gerovės Stalinas susitarė su Rusijoje iš pakampių iškrapštytais popais, geresniam pasaulio akių muilinimui.

KAS KĄ RAŠO

(Spaudoje Pasidairius)

Rašo Vyt. Širvydas.

Faktai už Save Kalba

Gegužės pabaigoje, sakoma, Maskvoje įvykęs komunistų partijos vadų "pasitarimas" su Lietuvių rašytojais Venclova, Marcinkevičium, Korsaku, Nere ir Šimkum. Viso dalyvavo "18 draugų". Komisarai pasigenda Lietuvių rašytojuose stambių kurinių: romanų, apysakų, eilėraščių ciklių. Mirus ir literaturinė kritika. Jei kas parašo eilėraštį tai jame "stipriai ir nuoširdžiai" tėvynės ilgisi, bet tyli karo temomis, ar aktualių įvykių temomis (reiškia, komunistinėmis temomis).

Matyti, burelis Maskvoj atsidurusių Lietuvių kairiųjų rašytojų neranda laisvai kurybai tokių sąlygų kokias turėjo nepriklausomoje Lietuvoje, nes numarino literaturinę kritiką ir nekuria romanų, apysakų, eilėraščių ciklių. Jei ką parašo tai ne komunizmą ir Stalina garbinti, bet "tėvynės ilgėtis".

Lietuvių liaudies dainų pasiklausęs, Raudonosios Armijos artistas A. Alewsandrovas Rusų spaudoje gerai pasakė: "Pilnai įsitikinau jog tauta kuri per šimtmečius vystė ir tobulino meną ir kulturą, niekados nesiduos pavergiama".

Ką pajuto Lietuvių kalbos nesuprantąs Rusas iš musų kurybos, tą junta tas burelis nelaimingų Lietuvių rašytojų, pasidavusių klaidingoms "socialės revoliucijos" svajonėms, bet Maskvoje supratusių kad ši socialė revoliucija pridengė tą patį seną Rusišką caristinį imperializmą, nenorėjusį Lietuvai laisvės pripažinti. Lietuviai rašytojai budingai atsiliepė — jie atsisako kurti ir savo talentus vartoti. Jie ilgisi tėvynės, **laisvos tėvynės Lietuvos.**

/ / /

Akmuo Pradeda Jausti?

Sandaros skiltininkas V. G. nepatenkintas Dirvoje tilpusiais Pittsburgho konferencijos aprašymais, dideliu jausmų pakilimu šaukia:

"Vyručiai, vyručiai! Jeigu jums tikrai rupėtų Lietuvos likimas, jeigu jųs įstengtumėt suprasti ir atjausti nelaimingų tremtinių padėtį, tai taip nerašytumėt".

Jausmų pakilimas daro garbę to skiltininko širdžiai, bet ne galvai. Jo garbinama Amerikos Lietuvių Taryba **per du metu** neišleido nei vieno rašto Angliška kalba, kuris prabiltų mums svarbiai Amerikonų visuomenei Lietuvos klausimu. Tuo tarpu ujama Dirva visomis spėkomis padėjo Lietuvai Vaduoti Sąjungai išleisti Norem'o "Timeless Lithuania", apie kurią pačioje Sandaroje A. D. Kaulakis sako: "Tai bus vienas didžiausių leidinių Angliškoje kalboje apie Lietuvą."

Be to, Dirva savo Youth's Forum nuo Rugpjučio 7, 1942, pašventė veik išimtinai Lietuvos laisvės gynimui Angliška kalba. Tas skyrius jau turi didoką burį Amerikonų skaitytojų, ir randasi žymiuose daugelio miestų knygynuose. Dirva vienintelis laikraštis ką kalba apie American Friends of Lithuania draugiją ir ragina ją auklėti. Tegul Sandara, Naujienos ir Draugas parašo savo rekordą šiuo atžvilgiu.

Del tremtinių, vėl tenka pasakyti kad ALT per du metu nei piršto nepajudino, kuomet Lietuvai Vaduoti Sąjunga atvejų atvejais ragino kurti komitetus, rinkti drapanas, vaistus, pinigus. LVS iždan aukos plaukia nuolatos ir kraunamos ateičiai, kada atsidarys keliai Lietuvai pagelbėti.

O kas del Sibiro Lietuvių tai New Yorko Lietuvių Taryba šimtą kartų daugiau padarė negu ALT ar Sandara. Ta Taryba nuolatos susirašinėja su Amerikos Raudonuoju Kryžium ir nuolat klabina atidaryti uždarytas Sovietijos duris karo tremtiniams pagalbą paduoti.

Kai kada verta mažiau jaudintis bet daugiau galvoti ir padėti tiems **kurie tikrą darbą** dirba.

LVS, pavyzdžiui, jau pasiuntė $500 Lietuvos Atstovybę Londone palaikyti. TMD pasiuntė $60. O kiek pasiuntė ALT., kiek pasiuntė SLA., kiek pasiuntė Sandara?

•KARO reikalams sulaikius dirbimą metalinių durų, durims rėmų ir uždangalų sutaupoma apie 120,000 tonų plieno, remiantis 1941 metų sunaudojimu tam tikslui. To metalo užtenka prie dirbimo 6,315 didelių kariškų bomberių, kiek juose plieno reikalinga.

KAPAI

(Vacys Šiugždinis)

Vien kryžiai ir kryžiai—jų ištisos marios,
Kaip krentančių lapų apklota giria,
Čia ilsis pasaulio džiaugsmus išragavęs
Ir puotą palikęs negerta taure.

Paminklai didingi.. ir kryžiai pakrypę..
Kaip liudna, kaip nyku tarp jų.
Kas buvo — teženklina raidės išblukę,
Prislėgtos senu vainiku.

Kur-ne-kur, kukliai, tarp paminklų ir kryžių
Kapai užmirštųjų žmonių.
Iš purvo pakilę, atgal jan sugryžo,
Ir nieks nei neatmena jų....

NEKEIK...

(Margalis)

Ak! tu nekeik gražios, saldžios jaunystės,
Jei tavo širdį raižo sopulys.
Šalta žemelė mane greit suvystys,
Tu gi žibėk skaisti kaip rožė, vis!

Dienos, kai tu taip mane pamylėjai,
Ir aš tau "myliu" ištariau bailiai,
Nekeik! arti man atilsio davėja,
Visas klaidas užbaigti skirta jai.

ALGIMANTAS

Dr. Vincas Pietaris

(Tęsinys iš pereito nr.)

— Vyručiai, — užkalbino jisai žmones inėjusius su juo į pilį, — jeigu neturit čia pažystamų tai eime pas mane. Aš kaip galėsiu taip jus ir priimsiu.

Nereikia manyti kad dėkingumas diktavo šiuos žodžius popui Kostui. Ne! Jisai sumanė pasinaudoti iš šitų žmonių ir delto ryžosi ir priimti juos pas save, ir vaišinti.

— Nors sargai mane patėmijo, bet tai nieko, — mąstė sau Kostas ineidamas į pilį. — Iki ryt dienai nei vienas iš vyrų neis į kunigaikščių rumus, ir žinia apie mano sugryžimą galės prieiti ne anksčiau kaip rytoj, apie priešpiečius. O iki tam laikui aš spėsiu visa apsvarstęs išeiti, neva lydėdamas šituos žioplius iš pilies. Galvos ak man nekirs ir Aršienė už brudas žinias. Lieps sugriebti.... Na, tegul tada sugriebs tuščias sienas. Tyčia porą skarmalų paliksiu!

Kada popas Kostas visai aprimo, apmąstęs savo padėjimą, trusdamasis ir vaišindamas svečius, jisai dabar įsižiurėjo geriau į vieną iš jų, ir tas jam pasirodė pažystamas.

— Sakyk, mielas, — paklausė dabar jo, — kur aš tave mačiau?

— Tai dabar! Kur gi tu mane galėjai matyti jei ne Kirsnos dvare, — atvertė tas.

— Tai tu iš tenai? Ar senai iš Kirsnos iškeliavai?

Tas vietoje atsakymo nusišypsojo ir tarė:

— Tai tu manęs dar vis nepažinai? Kirsnoje budamas tu pas mane buvai sustojęs ir kad ne tavo viešėjimas pas mane, gal niekas ir nebutų supratęs jog aš esu Gudas, ir nebutų viję manęs laukan.

Po šitų žodžių popas Kostas tyčia įstabiai pažiurėjo į vyrą ir net nusispjovė.

— O kad tave! Tai tu čia, Mikita!

— Ar tai tu ką kitą tikėjaisi mano skuroje pamatyti? — tarė tas.

— Brolyti tu mano! Tai ką aš matau! — ištikro nudžiugęs net užriko popas Kostas.

Jo galvoje švystelėjo gelbstanti ji mintis. Nuo Bindoko jisai mažai ką galėjo sužinoti apie Algimantą ir jo sritį, nes pats Bindokas nedryso nei nosies parodyti arti. O ką ta jo merga, tai ir ją sutiko nelaimė. Kirsnos pilyje tarnaičių nereikėjo. Kada ji pabandė vieną iš kaimo mergų, lankančią Kirsnos pilį, prikalbinti nunuodyti Algimantą, tai ji ne tiktai gavo tiek mušti kiek geras šuva negauna, bet dar jai ir pagrąsino kad nesirodytų arti Kirsnos jeigu nori gyva užsilaikyti. Tokiu budu vargšas popas, sujodinėjęs tokį kelią, jokių neparnešė žinių, o tos žinios buvo labai reikalingos Aršienei. Viltis gauti žinių iš šio svečio suvir atgaivino popą Kostą. Jam rodėsi jog pats Dievas taip viską sutaisė.

— Ar senai tu iš Kirsnos, Mikita? — užklausė dabar dar sykį popas Kostas, gamindamas svečiams užkandžio ir gėrimo.

— Tai vis jau bus savaitė. Iškeliavom mes subatoje, na o šiądien.... turbut nedėlia.

— Taip! Tai gal judu pėsti ėjote! — užklausė vėl popas.

— Ne! Kam pėstiems eiti! Mudu, nors ne greitai, vis tiktai iki Bakunų varėmės važiuoti.... tau ak tiesą galiu pasakyti.

— Žinomas dalykas! — paskatino popas.

— Mudu buvome Aršiojo pasodinti Kirsnos dvare prie tijuno. Na, kaip tijunas išbėgo, mudu sau likome. Nesinorėjo trauktis patiems, o vyti niekas nevijo. Ir ėmėm dirbti lauką, tik ne tijunui, kaip pirma, bet sau.... kol neatnešė tavęs šuva. Kai pamatė jog tu vieši pas mus taip ir suprato kas mes, ir išvijo.

— Kitaip ir buti negalėjo, — ramino popas Kostas. — Ten nustojot laukų, gausit čia dvigubai.

— Galėjo ar negalėjo kitaip buti, matai, jau ne musų tai dalykas. Tiktai mes jautėmės vis jau save nuskriaustais. Aš ir nuėjau į pilaitę. Manau sau: visi jie minkštaširdžiai, paleisiu aš svogunų ašaras iš akių, imsiu sviguoti, ungsti, vis tiktai daugiau išungsiu negu uždirbčiau tuo tarpu ir sunkiausiu darbu.

— Ka! ka! ka! — pasileido juokais popas Kostas. — Irgi sumanyta. Na, kaip gi toliau atsitiko?

— Suvis juokai! — nusišypsojęs pridėjo Mikita. — Nuėjau. Tuojau patikęs mane vienas iš Skilandiškių sunų, kaip mes juos vadiname, užklausė ko man reikia. O aš jam tuojau Lozorių giedoti: ir taip mus nuskriaudė, ir šiaip mums skriaudos pridarė; prapuolėm dabar su mažais vaikais, su senais tėvais. Teisybę tarus mudu nevedę ir nuo mažų dienų be tėvų. Tai ar žinąs, man net lyg gėda pasidarė. Nuėjo tas šuva pas Tranaitienę ir išnešė mums dovanų iš jos, kad išlyginti skriaudas. Be to ji liepė mums prikdauti du vežimu visokio labo pridėčko. Aš tiktai vieno labai gailėjau jog jau Algimantas tada buvo iškeliavęs; kad ne, tai aš gal bučiau dar dvigubai iš jo iškaulijęs.

— O kur gi Algimantas? — paklausė popas Kostas, ausis pastatęs. — Man bunant nepersenai netoli Stabinio gardo, Algimantas buvo namie ir apie kelionę nei šnekos nebuvo. Į Stabinį ketino tiktai jo motina atkeliauti.

— Taigi! Iškeliaudamas jisai motiną ir išsiuntė į Stabinį gardą, nepasitikėdamas Aršiuoju, bijodamas kad jam bekeliaujant neužpultų tas ant pilies.

— Ar tai jis įtaria jog Aršusis paliaubų metu gali užpilti jį? O gal buti Algimantas ir kareivius renka? — klausinėjo popas.

— Ne! Suvis ne! Matai, jo motina tokia pliuškė. Ji ir įkalė Algimantui viską į galvą jog ir gali užpulti, jog ir ją gali paimti.... O pats jis nei manyti nenorėtų apie tokius darbus.

— O kur gi iškeliavo pats Algimantas, tu man nesakai?

— Kaip žmonės kalba tai jis iškeliavo į Detuvą pas savo mergą. Bet tai ne visai tiesa. Jo visur laukia. Visur jis geidžiamas. Prižadėjo jisai buti ir Romeikiuose, ir Kumeliuose, ir kitose vietose.

Atsidėjęs popas Kostas dabar gaudė kiekvieną Mikitos žodį. O tas valgė sau ir posteringavo išlėto toliau.

— Bet kas man juokingiausia išrodo tai šitai: Algimantas motiną, kaip Dievas žino kokį brangų lobį, pervežė, perkraustė į Stabinį gardą. O kam ji, senas lunkas, reikalinga? Pats gi tuo tarpu vienudu su Virpša: ak pažysti Virpšą? — užklausė svečias ir nelaukdamas atsakymo traukė toliau, — ot jiedu ir pasileido į tokią kelionę. Aš nesakau jau nieko apie paprastus pavojus nuo žvėrių, bet jau jeigu kam reiktų sergėtis kelionėje tai jam ir nuo Aršiojo rankų, ir nuo Romano nagų, iš kurių ne taip senai jis išsprudo.... Ot žioplys!....

— O kaip tu numanai, kur jis dabar galėtų buti? — užklausė popas Kostas.

— Tai ne taip lengva atminti, — tarė Mikita. — Mes Algimantui iškeliavus išvažiavome į trečią dieną.

— Ne! — tarė antras vyras: — Į antrą.

— Gal but, — sutiko Mikita. — Nukeliauti į Romeikius jiems reiks poros dienų. Tenai jie nemažiau savaitės praleis. Tai jie dabar dar turėtų buti ne kitur kaip tik Romeikiuose.

— Tai ir vėl pamelavai, — nutraukė antrasis svečias. — Jie dabar Kumeliuose. Aš pats girdėjau kalbant jog pirma užjos į Kumelius, nes tie ir arčiau esą. O iš ten jau su Kumelių valdovu jos į Romeikius.

— Ar ne vistiek? — atvertė Mikita.— Tau tik bile ginčytis. Aš nežinau kaip tu taip ilgai be ginčo iškentei, Sėmike!

— Na tegul, tegul, vistiek, bet mano teisybė, o ne tavo. O jeigu siųstum šiądien iš čia pas Algimantą pasiuntinius tai jie jo nerastų Romeikiuose, nei Kumeliuose, tiktai kelionėje tarp Knisinių ir Baltstogės. Jie labai ilgai niekur netruks. Pas mergą keliauja!

Popas Kostas nesigailėjo vaišinimo. Gėrė ir jis pats, girdė ir svečius. O tie gėrė negailėdami svetimo gero. Gėrė kol nesusmuko po stalu.

Ant rytojaus, nuo pat ryto jau laukė popas Kostas ties kunigaikščio durimis, ir kaip tik jas pravėrė, jis pirmas įsmilko į rumus ir puolėsi prie Aršiojo.

(Bus daugiau)

KAS GERO IR BLOGO BUVO NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

Rašo JONAS A. ARMONAS.

(**Nuo Redakcijos:** Jonas A. Armonas, vienas iš pabėgėlių šio karo pradžioje iš Lietuvos, patiekė sekantį ilgoką aprašymą jo paties pergyvenimų nepriklausomoje Lietuvoje.)

• • •

PIRMAISIAIS NEPRIKLAUSOMO GYVENIMO METAIS

Lietuva nepriklausoma buvo maždaug 22 metus.

Kadangi man buvo lemta gyventi nepriklausomoje Lietuvoje 13 metų, per tą laiką teko gero ir blogo ne tik pastebėti bet ir pergyventi.

Pirmaisiais nepriklausomo gyvenimo metais viskas buvo pašvęsta atsilaikyti nuo priešų puolimo iš visų pusių, kurie nesiliovė puldinėję, taikindamiesi Lietuviams už globėjus, šeimininkus. Taigi apie ekonomišką bujojimą nebuvo kalbos iki 1920 metų.

Bet kadangi savo valiutos Lietuva neturėjo, buvo priversta dar vartoti Vokišką markę pinigų vienetui. Tai užsienio didelės kainos kokios buvo duodama už Lietuvos produktus, nieko nepagelbėjo ukininkui, kadangi visa prekyba buvo privatinių Žydelių rankose ir niekas kainų nereguliavo. Žinoma, mokėjo tie kupčiai ukininkams aukštas kainas, bet sau dar aukštesnį pelną pasilikdavo. Bet tos markės nešildė nei ukininkų, nei tų spekuliantų, kadangi Vokiškos markės kursas puolė kasdieną, **nežiurint** ką parduosi ir už gerą kainą, bet sekančią dieną jau to paties daikto už tuos pačius pinigus nebenupirksi.

Svetima valiuta: Osto rubliai ir Vokiškos markės tai buvo visai Lietuvai nelaimė.

Maža dalis prekybininkų Žydelių mokėjo iškeisti tuos nelaimingus primestus Vokiečių okupacijos pinigus Lietuvai į kitas prekes. Bet ukininkai buvo nuskriausti; galima sakyti kad ir šiądien randasi tų beverčių tukstantinių markių prikišta šiaudinėse bakužėse.

Darbininkai tai mažiausia nukentėjo, nes jie tų markių neturėjo, kiek uždirbo visus praleido ir dar tų markių neužteko, nes už kiek buvo sulygęs ką padaryti tai už savaitės vėliau pasirodė kad už pusdykę dirbo. Tokioms aplinkybėms susidėjus už darbą reikėjo mokėti produktais. Valdininkai irgi dejavo kad galo su galu negali suvesti, nors ir geras algas gavo iš vyriausybės iždo.

Kai pasirodė sava valiuta—Litai, centai, kuris dar skubėjo tuojau keisti markas į litus tam dar pusė bėdos buvo, bet buvo daug tokių kurie nepatikėjo tam keitimo kursui, vis lukuriavo, o litas su kiekviena diena vis brangesnis darėsi, vis daugiau markių reikalavo už litą. Galų gale visai markės paliko be vertės, kai keitimui skirta diena pasibaigė.

PAGYVĖJIMAS 1920 M.

Su 1920 metais prasidėjo bujoti politinis gyvumas. Partijos visos veikė, buvo šaukiama mitingai, daroma demonstracijos. Politikavo dideli ir maži, visi į partijas pasiskirstė, jai kuris ir bandė numoti ranka į visus politinius mitingus, partijas, nieko nereiškė, kaimynai jam vistiek partiją primetė ir jį tokiu ar tokiu apšaukė.

Daugiausia politinis veikimas viešpatavo klebonijose, vienose gal kiek mažiau, bet visos neapsiėjo: agitatoriai ik Kauno kasdieniniai svečiai klebonijose, kurie rengė kaimiečius prie seimo rinkimų.

Kadangi valdžioje buvo krikščionys demokratai tai klebonijos ir atsidavė daugiau valdžios namais, o ne dvasiškių. Visuomet valdininkai, policininkai ir kiti pareigunai sukinėjosi po klebonijas ir, kaip žmonės kalbėjo, kunigai teikė visus nurodymus valdininkams ką jie turi daryti, ir tt.

Valdininkai norėdami tarnybas laikyti, turėjo bažnyčią visuomet lankyti ir pasirodyti esą karštais katalikais. Kuris nesilankė į bažnyčią ir nelinkčiojo klebonui tas daug nemalonumų turėjo iš savo viršininkų ir tankiausia buvo keliamas iš vienos vietos į kitą, kur prasčiau, ir galų gale visai vietos netekdavo. Sekmadieniais per pamaldas net ir policininkas paragindavo kaimiečius eiti į bažnyčią, o ne stovėti rinkoje. Daug atsitikimų budavo kad ir kunigėliai drąsiai iš šventoriaus išeidavo ir apkoliodavo rinkoje esančius žmones kam pypkes ruko, o ne bažnyčioje poterius kalba.

Nuo klebonijos neatsitildavo politikavime ir bažnyčia: pamokslai kartais visi budavo politiniai, jokio skirtumo nebuvo tarp tų bažnyčioje pamokslų ir mitinguose rėžiamų kalbų.

Kartais mitinguose susirinkusieji pradėdavo rėkti į kalbėtoją kunigėlį agitatorių: Eik į bažnčią, ką čia meluoji! Bažnyčioje žinoma nepriimta rėkauti prieš kunigą sakantį pamokslą. Bet pasitaikydavo visokių dalykų: kai budavo sakomi politiniai pamokslai kartais kunigui pastabą padarydavo kad čia bažnyčia, kalbėk apie dangų, nemeluok, ir tt. Žinoma, tokie pastabų darytojai turėdavo skubiai eiti iš bažnyčios laukan, o jei ne tai budavo išmesti, kartais su policija dar prisieidavo turėti reikalo.

Paimkim pavyzdžiu Pasvalio parapijos kleboną, kuris buvo atkeltas Pasvalin pradžioje Lietuvos nepriklausomybės gyvavimo. Tuojau visi parapijiečiai pastebėjo kad jų naujas klebonas daugiau tiktų buti agronomu negu kunigu. Klebonas pirma negu į bažnyčią, visuomet eidavo dar lauką apžiurėti ir bažnyčioje rodos skubėjo pareigas atlikti kuogreičiausia ir vėl eidavo į ukę, rodė šeimynai kaip reikia dirbti ir tankiai pats padėdavo dirbti. Klebonui neėmė ilgai ir jo 30 hektarų ukis buvo sutvarkytas pavyzdingai, net visi stebėjosi kad taip puikiai klebono ukis ištobulintas. Apie politiką naujam klebonui nerupėjo.

Bet kaip tik krikščionių demokratų gyvenimo laikotarpis užėjo buvo į politinę veiklą įstumtas ir Pasvalio klebonas. Kadangi pats klebonas buvo menkos iškalbos tai suorganizavo tam tikrą gaują kalbėtojų, kitą grupę iš padaužų rėksnių, kuri turėjo eiti į priešingų partijų susirinkimus, rėkti, trukdyti, ir galų gale išardyti mitingą, su policijos pagalba.

Klebono pirmi politiniai užsimojimai buvo biznio išskaičiavimu. Miestelyje operavo trys karčiamos ir visos Žydelių rankose, kurie darė didelį pelną. Visų pirma klebonas panaudojo bažnyčią: keletą pamokslų pašventė kokį pavojų degtinė daro sveikatai ir kokias nelaimes užneša šeimai, kuomet šeimos galva pas Žydelį prageria paskutinį litą, ir tt. Kitą legalį žygį padarė tai kad Pasvalio valsčius nutarė 1922 metais uždrausti savo ribose pardavinėti svaiginančius gėrimus. Taip buvo sudaryta kad nebuvo galima gauti leidimas turėti karčiamą.

Vos tik pradėjus 1933 metus be degtinės, klebonas per pamokslą jau kitą temą užvedė: kad nei šiaip nei taip yra kai visai "sausa". Reikia daryti kas kad su saiku butų galima išsigerbti. Žinoma, valsčiaus nutarimas buvo pakeistas taip kad Blaivybės Draugija atidarė vieną karčiamą ir vieną aludę. Kadangi klebonas buvo įkurėjas Pasvalyje Blaivybės Draugijos ir dar buvo jos pirmininkas tai klebonui teko ir karčiamos biznis prižiurėti — tankiai ne tik turgaus dienomis bet ir sekmadieniais tekdavo pastebėti kleboną bėgantį į Blaivybės Dr-jos karčiamą, kur girti ant sienų kabinėjosi, kur sklido bjauriausios girtų kalbos. Skirtumo jokio nebuvo ar Žydelis laikė tą negeistiną karčiamą ar Blaivybės Draugija, kunigo kontroliuojama. Kaip karčiamoje buvo girtų taip ir liko, kaip šeimų galvos pragerdavo paskutinį litą pirmiau taip buvo ir dabar.

Kadangi Pasvaliečiai patys darėsi alų tai mažai kas bravorinį alų gėrė; viena kad savo turėjo, o antra kad brangus buvo. Taigi Blaivybės Draugijos aludėje lankytojų mažai budavo, nors Blaivybės Dr-jos narės pačios patarnaudavo ir aludėje ir karčiamoje, ir nors buvo skatinama kad "savo įstaigas" remti. Šituo budu atsitiko ir tas kad moterėlės kurios per savo gyvenimą nebuvo buvusios karčiamoje, bet kai Blaivybės Dr-ja varė karčiamos biznį po sekančiu užrašu: "Traktieris, Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugija", tai atsirado ir naujų lankytojų kurios rėmė savo draugijos biznį. Karčiamoje biznis labai gerai ėjo, bet Blaivybės Dr-ja save apsijuokė ir klebonui į naudą nėjo: budavo, kiek kas gėręs, daug ar mažai, vis eidami ar važiuodami susitikę kleboną dainuodavo, kitaip sakant rėkaudavo, nuduodami kad visai girti.

Tiek dieną tiek naktį pro kleboniją važiuodami vis sustodavo padainuoti — tuomi parodyti klebonui kad remia Blaivybės Draugiją ir dar daugiau girtuokliauja negu kai karčiamą laikė Žydelis....

Kadangi už degtinės bonkutes reikėdavo karčiamoje užstatas palikti tai padykę vaikėzai ėmė nešti į kleboniją tuččias degtinės bonkutes ir reikalauti pinigų. Kad ir budavo nuvyti nuo klebono kambario durų, bet girdavosi kad klebonijoje priėmė jų bonkas....

Kartais pasitaikydavo ir tokių kalbų, sako, ir rimta moteris atradus tuščią degtinės bonką nešdavo į kleboniją, ne į karčiamą, nes kleboniją lai maloniau buvo lankyti ne kaip karčiamą....

(Bus daugiau)

MUSSOLINIO ISTORIJA

Norėdamas išvengti tarnavimo kariuomenėje, kaip ir Lietuviai jaunuoliai, Benito Mussolini bėgo į Ameriką 40 metų atgal. Bet kadangi jo motina turėjo tik $9 pinigų jo kelionei, jis išvažiavo tik Šveicarijon. Jeigu butų turėjęs kelis dolarius daugiau, jis butų atvykęs Amerikon, čia įsivenęs ir jo visas gyvenimas butų nuėjęs kitu keliu.

Po pereito karo, dalykams pasikeitus jis įsigyveno Italijoje, ir jo sugryžimas į savo šalį pakeitė visą Italijos istoriją ir žymiai prisidėjo prie viso pasaulio istorijos pakeitimo šio karo pradėjimu.

Hitleris pamėgdžiodamas Mussolinį įvedė Vokietijoje nazizmą. Jiedu vėliau sujungė savo jiegas, kas buvo priežastimi šio karo.

SMARKIAI PAŠOKO JAUNAMEČIŲ NUSIŽENGIMAI

Pirmo Didžiojo Karo metu Amerikoje praplito taip vadinamo "flapper" tipo asmenys, merginos.

Šio karo bėgiu, Amerika patiria smarkiai pašokusį jaunimo nusižengimų apsireiškimą.

Padaugėjo jaunamečių prasižengimai, mergaičių tarpe net 30 nuoš. padaugėjo lytiški nusikaltimai. Kalbama apie ištvirkimą, sekiojimą uniformų, namų suirimą, vaikų palaidą gyvenimą be tėvų priežiuros. Viskas tas sumetama karo kaltei, ir taip eina, bet nieko nebuvo daroma iki šiolei padėties gelbėjimui.

Tik dabar kalbama apie sujungimą valstybės, valstijų ir vietinių įstaigų sulaikymui to apsireiškimo.

Bus imamas i psichologinis vajus tarp tėvų, vaikų ir jų bendruomenėse, pasukti jaunimą į užsiėmimus kurie atitrauktų juos nuo slydimo žemyn.

PO KARO DAUG KO REIKĖS NAUJO

Amerikos geležinkelių kompanijos skelbia kad po karo jos turės išleisti bilijonus dolarių savo sistemų ir patarnavimo pagerinimams, atnaujinimams ir praplėtimams.

Skaičiuojama kad kas metą geležinkeliai praleis po bilijoną dolarių per dešimtį metų po karo savo reikalams.

Karas yra sunki našta geležinkeliams, viskas susidėvėja, nyksta, plyšta, o atnaujint negalima.

Taip pat miestų gatvekarių sistemos nusidėvėja, nyksta, baigiasi automobiliai — viskas tas po karo pareikalaus daug darbo ir medegų atnaujinimams.

•BRAZILIJA susiduria su klausimu kur padėti 4 milijonus dėžių oranžių, kurie normaliais laikais tekdavo Europai. Valdžia pradėjo dykai dalinti tuos oranžius kariuomenei ir mokyklų vaikams, apmokėdama augintojams mažiausią kainą, kad nepaneštų nuostolių.

JONAS G. POLTER
Lietuvis
Namų Maliavotojas, Popieriuotojas Dekoratorius
Turiu pilną apdraudą tos rušies darbų kontraktoriaus.
495 East 123rd St.
Telefonas POtomac 6899

SPAUDOS darbai yra Dirvos Spaustuvės specialybė. Atlieka:
- PLAKATUS
- LAIŠKUS
- VOKUS
- KONSTITUCIJAS
- BILIETUS ir kitokius.

Draugijos, biznieriai, organizacijos, pavieniai — paveskite savo spaudos darbus mums.

Klauskit musų kainų — atsakymą gausit greitai.

• Darbą Atliekam •
GERAI
GRAŽIAI
GREITAI

DIRVA
6820 Superior Ave.
Cleveland, Ohio

Laikas Siųsti Kareiviams Kalėdų Dovanas

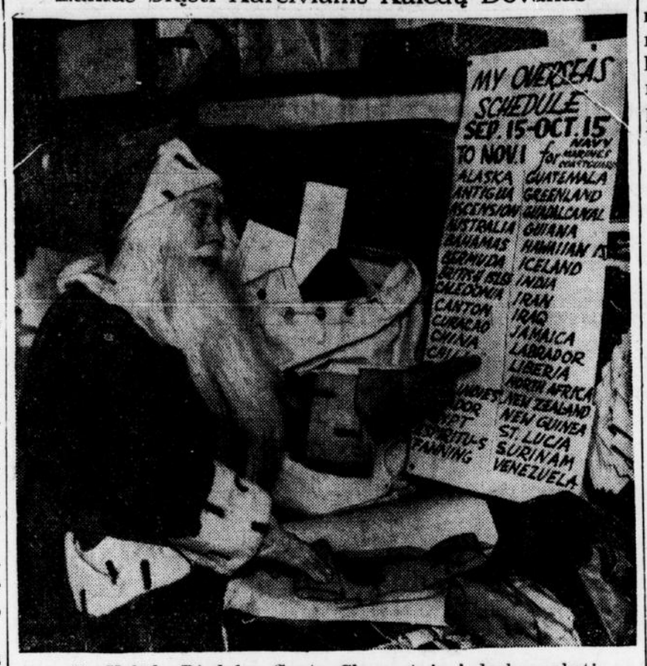

Šis Kalėdų Diedukas-Santa Claus stoja į darbą anksti — tai yra priminimas kad tie kurie turi militarinėje tarnyboje vaikus, brolius, seseris, mylimus ir mylimas, pasirupntų pasiųsti Kalėdines dovanas greitu laiku.

ŽMONIJOS ISTORIJA

610 pusl. didumo knyga — kaina $2.00

Štai didžiausia knyga kokią tik galit tikėtis už $2.00 gauti: paveiksluota, tvirtais audimo viršeliais, populiariška lengva kalba parašyta, stambiom raidėm. Apsakoma pasaulio istorijos eiga, didieji karai, kurie tęsėsi po 30 metų, žymieji karžygiai ir jų darbų pėdsakai. Napoleono užpuolimas Rusijos ir tt. Rasit aprašyta joje kaip žmonija gyveno, kariavo nuo pat prieš-istorinių laikų, per visus amžius iki musų dienų, kokios buvo didžios ir galingos tautos ir jų valdovai.

Siuskit laiške $2.00 su savo adresu ir prašykit prisiusti jums 610 puslapių didumo žmonijos Istoriją.

IŠNIEKINTOS VĖLIAVOS

Šioje knygoje atvaizduota sunkios musų tautos kovos su Rusų valdžia del spaudos atgavimo, del musų teisių, del tolimos tuomet Nepriklausomybės. Parodyta begalinis susipratėlių pasišventimas del savo tėvynės, del brolių labo, del šviesios ateities. "Išniekintos Vėliavos" yra tai tartum knygos "Baudžiava" tąsa.

(Kaina su prisiuntimu 65c.)

MIKALDOS
Karalienės Sabbos
PRANAŠYSTĖS
Kaina su prisiuntimu 30c.

Įdomios pranašystės senovės laikų Sabbos valstybės karalienės Mikaldos. Tų knygelių jau vėl galima gauti, ir visai pigiai. Su prisiuntimu tik 30c. Galit prisiųsti pašto ženkleliais. (Vietiniams po 25c.)

Reikalaukit Dirvoje
6820 Superior Avenue Cleveland, Ohio

•VINIS Amerikoje vadinama dar tuo pačiu senu pavadinimu, nes Škotijoje senais laikais vinys buvo vartojama pinigų vietoje: Sixpenny, Tenpenny ir tt.

AKINIAI
galima gauti pas
D-RĄ MATULAITĮ
(Lait)
7829 Euclid Avenue
CLEVELAND, OHIO

JAUTI BLOGAI?
VISIŠKAI PALENGVINSITE SAU —ŠIUO MODERNIŠKU ŠVELNIU BUDU

●Kuomet kankinatės vidurių užkietėjimu—žarnos neveiklios, skauda galvą, nėra energijos—palengvinsite sau šiuo modernišku budu—kramtykite FEEN-A-MINT. Ši skoninga kramtoma guma vidurius liuosuoja švelniai ir tikrai. Milijonai žmonių naudoja FEEN-AMINT. Tik pakramtykite FEEN-A-MINT einant gulti, naudokite tiktai pagal nurodymus ant pakelio. Sekantį rytą malonus palengvinimas jums pagelbės vėl jaustis puikiai.

10c

Amerikos Vaikams Lietuviškas
ELEMENTORIUS
Vaikams tarp 5 ir 10 metų amžiaus.

"Dirvos" Knygynas gavo naujausių, aiškių mažiems vaikams Lietuviškai mokytis Elementorių — SPINDULĖLIS Dalis I — iš kurio su maža tėvų pagalba jusų vaikučiai lengvai galės prasimokyti Lietuviškai skaityti ir rašyti. Elementorius gražiai paveiksluotas, kiekvienas vaikas ir mergaitė norės jį vartyti, skaityti ir mokytis.

KAINA SU PRISIUNTIMU 35c.

SAPNININKAS
Kaina su prisiuntimu $1.25

Didelis, gausiai paveiksluotas Sapninykas, gražiai sutvarkytas, išaiškinantis kiekvieną sapną. Kiekvienas privalo jį turėti savo namuose.

MARGUČIO DAINOS

Pasiskubinkit įsigyti šią mažą, kišeninę "MARGUČIO"-VANAGAIČIO dainų knygelę — tai yra trečia Dainų knygelė, naujausių, gražių dainų rinkinis, nekurios jų su gaidomis. Iš šios knygelės galėsit išmokti pasidainuoti sau visas mėgiamiausias Vanagaičio dainas, kurių gaidas mokat, o žodžių pilnai nežinot. Apie 40 dainų —

KAINA TIK 25c.

Reikalaukit "Dirvoje"

VALGIŲ GAMINIMAS
ir Namų Prižiurėjimas
Kaina su prisiuntimu $1.25

Didelė, 170 puslapių knyga nurodanti kaip gaminti visokius valgius: sudėta daugybė receptų ir paaiškinimų kaip paruošti valgius nuo paprasčiausių iki puošniausių pokilių. Visoki kepsniai, pyragai, virti ir kepti valgiai, mėsos, ir tt. Kuri šeimininkė turi rupesnio ir vargo su gaminimu valgių, privalo įsigyti šią naudingą knygą. KAINA $1.

Reikalaukit "Dirvoje"
6820 Superior Avenue Cleveland, Ohio

Dirva metui vis $2

TIEMS KURIE PASISKUBINS ATNAUJINTI ARBA NAUJAI UŽSIRAŠYS DABAR!

Dirva dar vis duodama už $2.00 visam metui tiems kurie atnaujina savo prenumeratą nevėluodami, kaip tik pasibaigia, ir tiems kurie **dabar naujai užsirašo.** Del karo meto visko pabrangimo, laikraščio leidimo kaštai labai pašoko, bet Dirva stengiasi buti jums prieinama kaina. Apsirupinkit Dirva dabar, užsimokėkit prenumeratą laiku, palengvinsit jai eiti.

Jųs turit daug savo draugų ir giminių, išrašykit jiems Dirvą **už $2.00,** arba pakalbinkit, lai patys užsirašo šį įdomų, didelį ir nebrangų laikraštį DABAR, jie gaus Dirvą tik už $2.00 visam metui.

(Įdėkit į laišką $2 ir įrašę pilną savo adresą, siuskit ☞

DIRVA
6820 Superior Avenue Cleveland 3, Ohio

PER TVORĄ PASIŽVALGIUS

"LIETUVAI NEI CENTO!"

"Lietuvai nei cento!" —
Šaukdavo Grigaitis,
Bet dabar yr' "šventu"
Kaip kokis dievaitis....

Kai jis su šimučiu
Andai pas'bučiavo
Už tai net nuo Bučio
Išrišimą gavo

Iš to kad jis daužė
Monopolius caro,
Ir jų spynas laužė,
Kaip kad tuli daro....

Bet tiek to, jis yra
Dabar jau tarp "šventų",
Nors ir šaukė, "Vyrai,
Lietuvai nei cento!"

Kurie savo grašiu
Drys gelbėt Lietuvą
Tie tai bus panašųs
Į mulkelių kruvą....

Keliu prieš ją maištą
Su Kremliaus agentu —
Lai ji jau pragaišta —
Lietuvai nei cento!!!

Te ir vėl vergauja
Kaip anksčiau kad buvo,
Kad but tuščia jauja
Pas visus Lietuvoj,

Kaip kad tuščia yra
Bolševikų žemėj,
Bei lai į Sibirą
Nenuoramas tremia

Iš gimtinės musų,
Kad jie ten gyventų
Vargdami tarp Rusų —
Lietuvai nei cento!!!

Zero.

EINANT giliau į mišką randi daugiau medžių. Taip ir su Lietuviškų "demokratijos šinkorių" darbais:

Neužteko kad Grigaitis pasiėmė sucenzuruoti delegatus išrinktus į tą "demokratišką" konferenciją Pittsburghe, iš jų mandatų, bet dar kaip tik gavo delegatų mandatus, jis rašė konfidencialius laiškus savo patikimiems kolonijose, pašnipinėti kokis ir kas yra tas ar ta delegatai kurie prisiuntė jam mandatus, tikslu tokį delegatą priimti ar atmesti....

Nei fašistinėj Italijoj nei, nei naziškoj Vokietijoj, nei komunistinėj Rusijoj taip "demokratiškai" nesielgiama kaip pasielgė cenzorius Grigaitis, šią konferenciją rengdamas.

Dabar gi spaudoje aiškinameluoja buk laiko buvę maža, todel nedavę niekam kalbėti, norėję tik kad visi kaip avinai atvažiavę, parodę savo nosis konferencijoje, vėl gryžtų atgal iš kur atvažiavę....

Jie nenorėjo kad kas nors kalbėtų ar paklaustų ką kas nėra jų diktatoriškai-fašistiškai pagamintame programe.

Todel tai Grigaitis su Vaidyla konferencijoje sau "kukliai šypsojosi" ir "nesigyrė kiek jie darbo padėjo" konferenciją sudaryti tokia kokia ji buvo!

Supa Garba.

PRUSEIKA turbut buvo gerai alaus prisitraukęs kada parašė šią teisingą pastabą apie negamtinę Lietuviškų katalikų (ne visų) ir socialistų koaliciją: "Cimentavosi bučkiais, cimentavosi rezoliucijomis, kad pasidarė didelis, šalto, bejausmio, neprotaujančio cimento šmotas." Akurat!

ANĄ dieną bolševikų Vilnis įsidėjo Lumbio karikaturą kur vaizduojama "Kun. Prunskis" šinkuojąs "nazių propagandą" Amerikos Lietuviams. Tik kažin kodel to "Kun. Prunskio" veidas taip panašus į Pruseikos mordą?

NAZIAI, Rusijoje traukdamiesi atgal, pasakoja pasauliui buk "savo frontą trumpina". Jei taip ilgeliau trumpins tai netrukus visai be fronto pasiliks.

TIFLISO banką apiplėšęs Juozas Stalinas tapo Rusijos diktatorius, o Suvalkijoje monopolius daužęs Grigaitis tapo Amerikos Lietuvių krikdemų vadu. Pagal atsižymėjimo ir nagrada.

MUSSOLINI pirma "nukidnapino" Italų tautą, o dabar naziai jį "kidnapino".

KAI kas sako, Rusai vėl nori su Vokiečiai "broliautis". Turbut priprato arklys į avižas.

REIKALINGA SENI RIEBALAI

Valdžia ragina šeimininkes duoti daugiau savo atliekamų riebalų kurie naudojami namuose virtuvėje kepimui porkčapso ar kitų mėsų ir jau buna vartoti keletą kartų.

Tie seni taukai reikalingi darymui glicerino, kuris naudojamas prie gaminimo parako ir sprogstamų medžiagų.

Šeimininkės matomai mažai tejvertina tą faktą kad taukų reikalinga daugiau ir daugiau ir kad be riebalų negalima pagaminti šovinių.

Šeimininkėms patariama nenumesti niekais nei lašo senų taukų, taupyti juos, pilti į blekines ir surinkus svarą ar daugiau nešti į savo mėsos krautuvę. Ten jusų surinktus taukus paims ir atiduos į reikalingą vietą.

Geriau nereikalingus taukus sutaupyti ir atiduoti karo reikalams negu savo nesupratimu ir nepaisymu privesti prie to kad ir gerų naujų taukų nebus galima gauti pirkti namų reikalams.

120,000 LĖKTUVŲ 1944 METAIS

Kaip Amerika ruošiasi karui — karui su Vokiečiais, o paskui su Japonais, parodo užsibrėžimas 1944 metais padaryti 120,000 kariškų lėktuvų.

Svarbiausias dėmesys bus kreipiamas į lėktuvus. Šymet numatyta padaryti jų iki 90,000 išviso, bet 1944 metais kariškų lėktuvų užsibrėžta turėti 120,000.

Šiais metais iš visų karo reikmenų gaminių, 33 nuošimčiai yra lėktuvai. Kitą metą gi lėktuvų gamyba apims 45 nuoš. visų ginklavimosi pastangų. Numatoma kitais metais karo ginklams išleisti 78 bilijonus dolarių.

Kadangi taip pat skubinama ir didinama laivų statyba, reikia spėti kad aukštųjų karo vadų tikimasi siųsti milijonus vyrų ir milžiniškus kiekius karo reikmenų su jais į užjurius. Taigi, ruošiamasi dar įtemptam, ilgam kariavimui.

Tiems kurie tikisi greitos karo pabaigos prisieis dar ilgai palaukti.

MALARIJA yra tai liga kuri siaučia šiltuose kraštuose. Yra jau atsitikmų kad iš šiaurinių valstijų Lietuviai vyrai patekę į karuomenę ir išvežti į pietus, sirgo ta liga arba del jos net paleisti namon, del sumenkimo sveikatos. Bet kas ypatinga tai kad šiame kare pirmą kartą Amerikos istorijoje pusė Amerikos kareivių randasi šiltų kraštų frontuose, kur gali užsikrėsti malarija. Su ta liga susiduria Pietų Pacifiko salose, Kinijoj, Indijoj, Burmoj, Šiaurės Afrikoj ir Pietų Europoj. Malarija užkrečia tą ligą platinanti uodai, kurie atakuoja išimtinai nakties metu.

Naujas Išradimas

Marvin Camras, 27 m., iš Chicagos, išrado aparatą kuris užrekorduoja garsą ant plieno vielų plonyčių kaip plaukas. Aštuonių valandų ištisinis programas gali buti apvyniotas ant špulės penkiu coliu diometre ir dviejų colių pločio. Tas išradimas jau vartojamas ant karo laivų ir tuoj bus gaminamas visuomenės naudojimui.

VIETINĖS ŽINIOS

BUS ORO LINIJŲ MIESTAS

Clevelandas ruošiamas pokariniu oro linijų centru. Be kitų vietų, iš čia skris lėktuvai į New Orleans, Miami, Fort Worth ir San Antonio — tie miestai yra vartai į Pietų Ameriką.

"ICE CAPADES OF 1944"

Iki ICE CAPADES OF 1944 pasirodys publikai Arenoje, antradienį, Spalių 5, ši ketvirta laida čiuožinėtojų perstatymo jo rengėjams atsieis per $200,000.

Šis ekstravaganza susideda iš 30 aktų, su 152 asmenų, tarp jų žymiausi pasauliniai ledo čiuožinėtojai čampionai ir 75 Ice Ca"pets".

Tarp žymiųjų yra tokie garsųs čiuožinėtojai kaip Donna Atwood; Robert Dench ir Rosemary Stewart, Anglijos čampionai čiuožinėtojai; Phil Taylor, čiuožinėtojas ant aukštų lazdų; Orrin Markhus ir Irma Thomas, Red McCarthy, Eleanor O'Meara ir Denise Benoit, Kanados čampionai, ir Nate Walley.

Šeštadienio matinee, Spalių 16, bus žinoma kaip WTAM War Bond pirkėjų diena.

Karo meto delei, šie perstatymai prasidės ir užsibaigs su militariu spektakliu.

For Rent 5 Kambariai

5 kambariai, su maudyne, viršuje, del suaugusių dviejų žmonių, netoli E. 185th St. ir Naujos parapijos. Susižinojimui telefonuokit: IV. 3956 (42)

PAJIEŠKAU seserų, Damutės ir Onos ir brolio Tado Valiaugų. Damutė vedus už Petro Šniro, Ona už Stasio Valiaugos. Iš Kazliškių km. Mes išsiskyrėm iš Painesdale, Mich. 1914 metais. Jie patys arba kas apie juos žino prašomi atsišaukti,
Veronika ir Povilas Waišutis
6820 Superior av. Cleveland 3, Ohio

JIEŠKAU FARMAI VEDĖJO

Senyvi Lietuviai kurie nori prižiurėti farmą ir gerai sau gyventi, kreipkitės tuojau susitarimui. Galima matyti pavakare po darbo.
KLEM ZVINIS
938 East 79 St. (42)

PARSIDUODA PRESAS

Del spaudimo grapes, obuolių ir kitų vaisių, gerame stovyje, parsiduos visai pigiai. Kam reikia klauskit Dirvoje (40)
6820 Superior Av. EN. 4486

GERAS KAMBARIS

vienam vyrui ar merginai, Lietuvių šeimoje. Kreipkitės tuoj 7521 Star Ave. prie Superior gatvekarių. (42)

Prašo Atiduoti Senas Liekanas

Išvežimui jusų senų laikraščių, knygų, magazinų, rubų, skarmalų, rakandų ir kitų smulkių dalykų, taingi ir metalo, telefonuokit: HEnderson 5357.

ATSIŠAUKIMAS Į CLEVELANDO LIETUVES

DIRVOS SKAITYTOJOMS MOTERIMS:

Cleveland, Ohio, yra gerai žinomas Amerikoje ne tik kaip vienas didžiųjų miestų, bet ir kaip Kosmopolitiškas Miestas. Čia gyvena visokias kalbas vartojančių žmonių, ir Lietuviai taip pat prisidėjo daug prie šio miesto kulturos ir bendro pakėlimo, tapdami Amerikos piliečiais pačios geriausios rušies.

Šimtai Lietuvių kilmės jaunų vyrų randasi Garbės Sąrašuose tarnaujanti karinėse jiegose iš Clevelando ir tukstančiai iš visos šalies, ir pusėtinas skaičius moterų. Visiems šiuomi reiškiu savo pagarbą, už jų prisidėjimą ir atsižymėjimą savo šalies kariautojų eilėse.

Tie kurie apleidot savo Tėvynę eilės metų atgal, atvykot į šią šalį, be abejo atmenat savo karštą norą pasiekti Laisvę ir Demokratiją, apsigyventi šioje laisvoje šalyje. Jusų sunys ir dukterys dabar tarnaujantieji Suvienytoms Valstijoms gina ir apsaugoja tą laisvę kuria jųs šioje šalyje naudojotes!

Mes, iš Women's Army Corps jieškome ir reikalaujame daugybės moterų stoti į musų eiles ir gelbėti mums darbuose kuriuos mes turim atlikti. Mes ypatingai pageidaujame tokių kurios žino kelias svetimas kalbas. Kalbų žinovės reikalingos pareigoms užjuryje ir tvarkymui kitatautiškos komunikacijos šioje šalyje. Taipgi reikalinga moterų ir merginų turinčių kitokius talentus, gabumus ir išsilavinimą.

Mes nenorim rekrutuoti moteris ir merginas kurios dirba svarbiuose KARO darbuose. Tinkamos stoti į musų eiles yra merginos ir moterys tarp 20 ir 50 metų. Turi buti gero budo, sumani, galinti pereiti protiško vikrumo bandymus ir kuniškai sveika. Turi turėti nors porą metų High School ar tam lygaus mokslo, ir turi buti Suv. Valstijų pilietė. WAC gauna tą pačią mokestį, privilegijas ir laipsnius kaip vyrai kareiviai, taipgi apdraudą, ir tt.

Jums tėvai, turiu priminti tiek kad jusų dukterys bus gerai prižiurėtos. Jos gaus gerą maistą, paskiras patalpas, lavinimą, visus rubus ir uniformas, vaistų ir dantų priežiurą prie mokamos algos.

Man smagu yra priimti merginas iš Clevelando ir apielinkių, kadangi Cleveland Recruiting Station atsižymėjo pasiuntimu į Armiją pačių geriausių Rekrutų iš 5th Service Command.

Aš turiu tas pačias mintis ką ir jųs, kad šio KARO pabaiga butų galas VISŲ Karų ir kad visame pasaulyje užviešpatautų santaika ir broliškumas ant visados.

Linkiu kad visi tie kurie tarnauja šiai šaliai pasiliktų Mėlynomis Žvaigždėmis ir kad sugryžtų namon sveiki. Tie kurie taps Auksinėmis Žvaigždėmis, pasiliks musų širdyse ant visados, ir jie nebus žuvę bereikalingai.

ANN DUFFY,
1st Lieutenant, WAC., AUS.,
Sub-Station Commander,
U. S. Army Recruiting Office,
Cleveland, Ohio.

Visa Nauja 4-ta Laida

ICE CAPADES OF 1944

VISA NAUJA KOMPANIJA IŠ 152
SPALIŲ 5 iki 19
Mats. Spalių 10-16-17
Vakarais: 8:15— Mats.: 2:15
Kainos: $1.40, $1.90, $2.40
Gen. Įžanga 90c.

ARENA

KAIMYNIŠKOS UŽEIGOS

SUPERIOR-RUSSELL INN
6824 Superior Ave.
LIQUOR WINE BEER
Vieta kur sustoja kitų miestų pravažiuojanti Lietuviai
Helen Urbšaitis Helen Dunbar
Savininkės

STONIS TAVERN
LIETUVIŠKA UŽEIGA
"Kur alus skanesnis"
"Arielkėlė šiltesnė"
ALUS, DEGTINĖ, VYNAS, UŽKANDŽIAI
584 Eucild Avenue
Ant U. S. Route 20
Kazys Stonis, Savininkas.
WICKLIFFE, OHIO

JACK GANSON TAVERN
LIETUVIŠKA UŽEIGA
24150 Euclid Avenue
Vieta privatiškiems pokiliams, Engagement Partėms, Vestuvėms ir šiaip pramogoms.
Rezervacijai telefonuokit:
KE. 9782
Prie U. S. Route 20
Jack Ganson-Karabinas, Sav.

NEUŽMIRŠKIT 3c

Siųsdami Dirvos Redakcijai Administracijai ar Agentura kokius paklausimus, visada įdėkit už 3c pašto ženklelį atsakymui. Tas butina.

WAC Buris Laike Paskaitos apie Armijis Reikalus ir Jų Tarnybą kurią Užėmusios. Jos Lavinasi Smagiose Aplinkybėse, Atvirame Ore

Wacs Hear Lectures on Army Duties in Pleasant Outdoor Classes

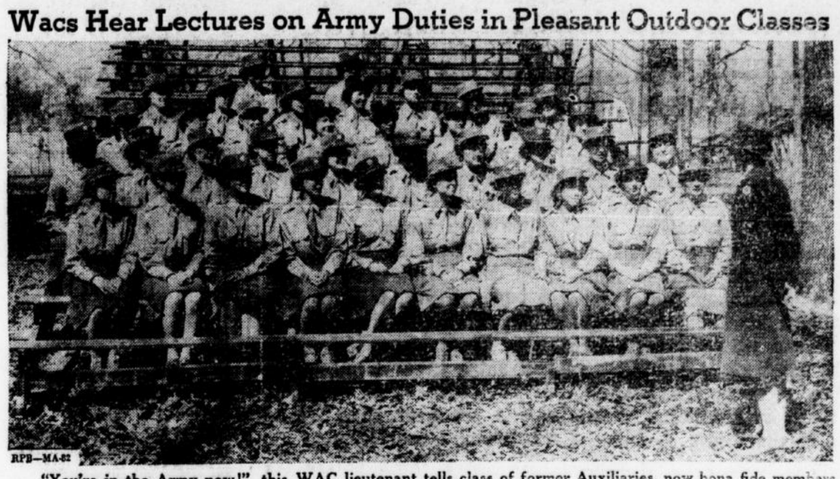

RPB—MA-82

"You're in the Army now!" this WAC lieutenant tells class of former Auxiliaries, now bona fide members of the Army of the United States in the Women's Army Corps. Appropriately, this class at Fort Oglethorpe, Georgia, is in session in the heart of historic Chickamauga National Military Park, where one of the most famous battles of the Civil War took place.

HIPPODROME

'Heaven WCan ait'

Šis naujas puikus veikalas yra tai produktas Ernst Lubitsch, ir tai yra kas naujo, kas ypatingesnio, ko filmų lankytojai nematė per eilę metų.

"Heaven Can Wait" yra spalvuota filma, pagaminta 20th Century-Fox, kas kaip tik pripuolamai pažymi 30 metų sukaktį kaip Lubitsch darbuojasi filmų industrijoje.

Graži ir maloni Gene Tierney ir Don Ameche vaidina vadovaujamas roles ir dalykas dedasi prieš pradžią šio šimtmečio.

Ši filma bus rodoma savaitę laiko, nuo Rugsėjo 29, Hippodrome Theatre.

Mes Duodam ir Iškeičiam Eagle Stamps

The May Co's Basement

Geros Vertybės

ŠTAI PAČIOS NAUJAUSIOS

Pompadour

NAUJOS RUDENINĖS SKRYBĖLĖS

2.95

Taip, jos bus ilgai mėgiamos—nes kiekviena pamėgo jas ir sako tai tinkamiausios, puikios, praktiškos! Jos taip gražiai nešiojjasi, švelniais velionais padabintos. Ir geriausia visko tai kad jų kainos yra taip žemos jog nesijausit nepatriotiškai pirkdama naują skrybėlę! Naujų spalvų mieros 21½ iki 22½, panelėms ir moterims.

The May Co. Basement

CLEVELANDO IR APIELINKĖS ŽINIOS

"DIRVA"—6820 Superior Avenue, ENd. 4486—Atdara vakarais

NOMINUOTI BE BALSAVIMŲ

Šių metų miesto valdybos kandidatų nominacijos praėjo ypatingu budu — ko labai senai nebuvo. Paveizdan, miesto mayoro vietai kandidatai liko nominuoti visai be nominacijų balsavimų, kaip buvo reikalinga kitais laikais, ir dalis miesto valdybos narių liko tokiu pat budu nominuoti.

Mayoro vietai šymet atsirado tiktai du kandidatai, dabartinis Mayor Frank J. Lausche ir Republikonų partijos kandidatas Stanton. Kadangi reikalinga du kandidatai, o tik du išviso atsirado, tai jie liko kandidatais automatiškai. Jei butų buvę trys kandidatai tada butų reikėję balsuoti kurie du iš trijų gaus daugiausia balsų likti kandidatais rinkimų balsavimams. Tie balsavimai bus antradienį, Lapkričio 2, ir tada vienas iš jų liks mayoru.

Nėra abejonės kad Frank J. Lausche bus vėl išrinktas, nes jis yra populiarus žmogus.

Su 32-jų Wardų miesto valdybos kandidatais buvo taip pat mažai darbo, nes nekuriuose Warduose kandidatai buvo tik po du ir už juos nereikėjo balsuoti.

Taigi, balsavimai šį kartą buvo be jokio piliečių dėmesio ir balsavo tik apie 50,000 iš apie 250,000 galinčių balsuoti.

Bepročiai Vaikšto Miesto Gatvėse

Clevelande ir visoje apskrityje gatvėse laisvai vaikšto apie 1,200 protiškai nesveikų, net pavojingų asmenų, o visoje Ohio valstijoje tokių esama palaidų apie 15,000. Valstija neturi pasirupinus jų prieglauda ir priežiura, paskelbė S. V. Distrikto Prokuroras F. B. Kavanagh.

Apie 200 tų bepročių reikalinga butinai tuoj sugloboti, o 400 iš jų yra kriminališkais palinkimais, kuriuos taip pat reikia padėti įstaigoje.

PABRANGS GYDYMAS

Žmonėms turintiems reikalus su ligoninėmis Clevelande prisireiks mokėti žymiai brangiau, nes dabar brangiau atsieina ligoninės išlaikyti, praneša ligoninių taryba.

Del pagalbos ir patarnautojų stokos, ligoninių taryba sako, daugelis ligoninių turės uždaryti tam tikrus savo skyrius Spalių mėnesį.

DAUG DIRBA

Apskaičiuojama kad Clevelande, per metą 2,036 dirbtuvėse darbininkų skaičius bendrai padaugėjo 45,000. Pernai dirbo 360,063 darbininkai, vyrai ir moterys; šymet dirba 404,669.

ATIDUOKIT BLEŠINES

Rytinėje miesto pusėje blešinių (tin cans) surinkimas bus šį sekmadienį prieš pietus. Kurie turit surinkę blešines išneškit jas ir padėkit kašėje ar dėžėje prie šaligatvio.

35 MILIJONAI PERVIRŠIO

Ohio valstijos bendrame iždė už 1943-44 metus numatyta susidarys net 35 milijonai dolarių perviršio, jeigu nepasidarys kokių netikėtų taksų sumažėjimų.

Pinigai susirenka del to kad tam tikrų darbų valstija dabar negali vykdyti, kaip pav. kelių statymo ir tt.

PAŠTU prenumeratą galima siųsti ir iš Clevelando. Kas neturi laiko ateiti administracijon gali pasiųsti laišku $2 su pilnu savo adresu.

BONŲ VAJUS BAIGTAS SU KAUPU

Cuyahoga apskrities ir Clevelando gyventojai išpirko Trečios Karo Paskolos bonų kvotą su dvigubu kaupu.

Originalė kvota iš 233 milijonų dolarių jau pereitą savaitę buvo viršyta, taigi paskolos vajaus vadai čia nusistatė sau antrą kvotą — $300,000,000.

Ši antra kvota taip pat perviršyta Rugsėjo 28, todel iki vajaus pabaigai, Rugs. 30, ji sukelta su žymiu kaupu.

Ne visose šalies dalyse taip sekėsi paskola kelti, nes nors Clevelandas savo kvotą viršijo anksti, bendra šalies kvota buvo vis žemiau 15 bilijonų dolarių pastaromis vajaus dienomis. Ji tikrai bus viršyta, tačiau kitose dalyse nustatytos kvotos bus pasiektos, o kitur ir ne.

Iš numatytų apie 700,000 bonų pirkėjų Cuyahoga apskrityje, iki vajaus galo bonus pirko tik apie 400,000 žmonių.

LANKOSI KAREIVIAI

T/Sgt. Julius Russell su savo žmona, Rachel, iš Georgia, lankėsi Clevelande pas savo seserį Bronę Rasiulytę, gryždamas atgal tarnybon po 15 dienų atolaidų. Jie viešėjo pas Rasiulius Cambridge Springs, Pa.

Kartu buvo sustojus Clevelande Bronės sesuo Genovaitė, ji gryžo į Columbus, Ohio, tęsti mokslą Ohio State Universitete.

Kitas Bronės brolis, Thomas Russell, yra aviacijos kadetas.

Albertas Nemanis, žinomas orkestro vedėjas, parvyko iš kariuomenės 10 dienų paviešėti pas tėvus Clevelande. Jis prisilaiko Louisiana valstijoje.

Jonas Palter, Polterių sunus, pargryžo paviešėti 14 dienų iš Navy mokyklos.

Jurgis Janušauskas, Petro ir Agnieškos Janušauskų sunus, išėjo karinėn tarnybon pereitą penktadienį.

KAIP PASIKEITĖ

1935 metais depresija buvo pasiekus blogiausio laipsnio ir tą metą didžiojo Clevelando srityje buvo teikiama pašalpa 257,690 asmenų — jie buvo be darbo ir miestas bei valdžia rupinosi jais. Daugelis jų buvo aprupinti WPA darbu.

Dabartiniu laiku dar turima apie 4,000 bedarbių, kurie galėtų dirbti, bet tai yra chroniški bedarbiai, kurie visiškai nenori dirbti, nors jiems darbų yra įvalias.

SERGA

Plačiai žinomas Antanas Murauskas turėjo sunkią operaciją savaitė atgal Polyclinic ligoninėje. Operacija pavyko, ligonis sveiksta ir tikisi už kokios savaitės vykti į namus.

NUSIŽUDĖ

Rugs. 27, nuo Superior High Level tilto nušoko ir užsimušė Walter Strobel, 70 m., nuo 1972 E. 81 st.

VIŠTIENOS VAKARIENĖ, ŠOKIAI

M. S. 36-ta kuopa rengia didelę vištienos vakarienę, su šokiais, dovanomis ir kitokiais pamarginimais,

Ši sekm. SPALIŲ-OCT. 3

M. D. N. P. parapijos salėje, 18022 Neff Rd. Pradžia 5:30 val. vakare. Visas pelnas naujos bažnyčios statymo fondui. Tikietas $1.50.

Jusų patogumui ir sutaupymui laiko, galit užsisavyti sau ir draugams tikietus telefonu, KE 4263. Tik paskubėkit.

Širdingai kviečia
Klebonas Kun. J. Angelaitis
ir Komisija.

1943 WAR CHEST VAJUS ATEINA

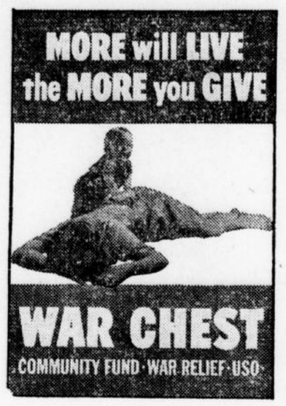

Spalių 18 bus pradėtas šių metų 1943 War Chest vajus sukėlimui $5,540,000 šelpimui karo nukentėjusių kitose šalyse ir bėdoje esančių namie, taip pat parėmimui musų vyrų tarnaujančių karinėse pareigose ir musų alijantų.

Šio vajaus tikslas yra aprupinti pinigais visam metui 100 vietinių sveikatos ir labdaros įstaigų kurios priklauso prie Community Fund ir 17 įstaigų suništų su karu ir Nacionaliu Karo Fondu. Šis War Chest yra vienatinis Clevelando atstovas Nacionaliame War Fund.

Šio meto War Chest apima su karu suništas šias įstaigas:

USO (United Service Organizations); War Prisoners Aid Committee; United Seamen's Service; Russian War Relief, Inc.; United China Relief, Inc.; British War Relief Society; Greek War Relief Association; Polish War Relief; Queen Wilhelmina Fund (Dutch War Relief); Belgian War Relief Society; French Relief Fund; Friends of Luxembourg; Norwegian Relief Fund; Refugee Relief Trusteer, Inc.; United Czechoslovak Relief Fund; United Yugoslav Relief Fund, ir U. S. Committee for the Care of European Children.

Visoje šalyje National War Fund šiems tikslams nustatyta surinkti $125,000,000, iš tos sumos Didžiajam Clevelandui paskirta sukelti $1,838,562, arba 33.2 nuoš. viso šio War Chest dalies.

Išviso $3,701,447, arba 66.8 nuoš. iš pasiskirtų surinkti pinigų numatyta sunaudoti vietinėms 100 įstaigų esančių prie Community Fund.

"Daugiau Išliks Gyvi . . . Jeigu Mes Daugiau Duosim!"

PROTESTUOJA PRIEŠ BINGO

Visi atsimena "bingo", tą gemblerystę kuri traukdavo į bažnyčių sales tukstančius pinigų ir šimtus žmonių. Per tulą laiką bingo buvo sulaikyta, bet pastaru laiku valstija tas, bet pastaru laiku valstija leido naudoti "labdarybės tikslui". Bingo pirmiausia pasinaudoja katalikiškos bažnyčios savo bizniui, kaip jos ir seniau darė.

Protestantų bažnyčių Federacija išnešė savo protestą, papeikdama įstatymą leidžiantį Ohio valstijoje varyti gemblerystę su bingo.

NAUJI 5704 METAI

Rugsėjo 29 prasidėjo Žydų šventė — jų nauji metai — 5704 metai.

SUTRUMPINO VALANDAS

Nuo Spalių 1 dienos, Ohio valstijos degtinės parduotuvės dirbs trumpesnes valandas — nuo 11 ryto iki 7 vakare. Todel norintieji pirkti degtinės turėsit nueiti anksčiau.

Lietuviška
VAISTINĖ
Jonas Zwalskis, Savininkas
Užlaiko visokias namines ir importuotas gyduoles nuo visokių ligų, žaizdų ir kitokių negerovių. Išpildo daktarų receptus atsakančiai. Kreipkitės į savo vientaučio vaistinę visokiais reikalais.
INTERNATIONAL PHARMACY
5920 St. Clair Ave. Cleveland
Telefonas EN. 8618

Youth's Forum

PHONE: ENdicott 4486 6820 SUPERIOR AVE. - CLEVELAND, OHIO

PRINCIPLES OF FREEDOM ON TRIAL BY THE SHORES OF THE BALTIC

(Courtesy of AMERICA, Aug. 28)

MANY amongst the Allies have

(Continued from previous issue)

The greatest fear for Estonia, Latvia and Lithuania came from Russia, not only because these three states had been for two centuries under Russian rule, but also because in Russia there was Communism, and in those states the ruling classes and the churches hated Communism. Lithuania was the first to introduce a rightist dictatorthip: the examples of Mussolini and of Primo de Rivera were still fresh in 1923, and Poland was already dominated by Pilsudski, who made the **coup** on Vilna. For about twenty years, more or less, in those countries dictatorial forms alternated with parliamentary forms (we should not call them "democratic").

This has been stressed by some columnists as a proof of the Baltic States' immaturity; but this argument proves too much; it would involve the whole of Europe (including France with the Vichy experiment) and also a great portion of Latin America. We do not go farther. As a matter of fact, the Baltic States leaned towards Germany. Hitler was for them a terrible temptation and a fear; too: to be permanently between the devil and the deep sea it not a fortunate situation. They relied on the League of Nations, whose last political action was in defense of Finland (a Platonic act indeed)—but then Finland had been the victim of Russian aggression.

After the treaty of peace with Russia, Finland took sides, fighting along with Germany. She might lose part of her territory, migth be disarmed; but her personality has been strenghtened more and more, in spite of the fact that the second war put he on the wrong side. Should the little Baltic States have decided for the one side or for the other, or have declared themselves neutral but ready to fight if invaded, like Belgium or Holland, or even like Switzerland, their case today would be stronger. The old Venetian Republic, notwithstanding ten centuries of glorious history, when she let Napoleon pass through her territory without fighting, became a prey to France, and to Austria later on. The same may be the future lot of Estonia, Latvia and Lithuania.

III

In order to safeguard the legitimate interests of Russia as well as the rights of the Baltic States, two hypotheses are discussed: the first considers the possibility of allowing to Russia a kind of sphere of influence over the states of Eastern Europe, including the Baltic States, Poland, Czechoslovakia, Hungary and the states of the Balkan Peninsula, thus materializing the Russian dream of Pan-Slavism with some non-Slavic populations in its orbit. The other is that of a Society of Nations, with political and military powers, uniting in itself the so-called regional Federations. Europe ought to form one or more Federations, each with such political and economic ties as to form a real unity of interests and governments.

The writer prefers the second solution which, legally and morally, is more in harmony with the war aims of the United Nations, with the promises made by the Atlantic Charter and with the further declaration of the Washington and London governments; but is, above all, in harmony with natural law and with the Christian principles of which Pius XII during this war has made himself a strongly authoritative defender.

The first solution was proposed in London by not fully responsible elements. On another occasion, in the case of Czechoslovakia, a sane policy was subordinated to political expediency. It has a sinister air: it lacks juridical foundation and transfers to Moscow ths policy of Bismarck's, Wilhelm's and Hitler's Germany. Zone of influence, protectorates, annexed states have all a sulphurous smell.

In short: (1) Russia must be guaranteed from future attacks by Germany; (b) Russia must not be hemmed in by a "sanitary cordon" in the West or the constant mistrust and hostility of buffer states from the Baltic Sea to the Black Sea; (c) Russia must re-enter the group of European families with the place due to her.

We all agree on these points. It is, however, necessary to make the following remarks:

1) Germany's problem concerns Russia as much as France, England and, in general, the whole world, including America. When the was is over, Germany will be disarmed. In this case, either Germany will reconcile herself with the world and peacefully participate in the international organization, or she will remain disarmed. But since a nation with such a history and power as Germany cannot eternally remain a minor, sooner or later a way of reconciliation must be found. Russia then will be guaranteed, as well as all the other countries of Europe and of the world. This depends on the good will, intelligence, ability and patience of the conquering countries, including America and Russia, as well as of Germany herself.

2) It will be impossible for the New Order to bring about reconciliation and brotherhood among the nations, if we begin by doing wrong even to the smallest of them, and if the principles of justice are neglected. In the past there was a chain of injusticed left without reparation: Vilna was taken up by Poland (1920), Corfu was bombarded (1923) and Fiume annexed by Fascist Italy (1924) after a treaty duly made to guarantee its autonomy (1920). Who could believe that these three peccadillos against international law would bring about a series of wars which began in 1931 with Manchuria, a far-away country that was scarcely expected to concern any one in the world, and then, in 1935, with another country lost in the heart of Africa, Abyssinia?

These outbreaks were generally unheeded symptoms of the weakness of the international structure and of the neglect of law. Gradually we got near the German volcano, and the whole world was thrown upside down. The first mistake, the first weakness, becomes always the original sin that throws every moral order out of gear. If we allow Russia to annex the Baltic States, why should we not permit her to do the same with Poland and Bessarabia? And what about the Balkans? Are not the Balkan peoples Slavs? A power is needed that can check the "bellicose instincts" of such peoples.

If we give a free hand to Russia, why not to China? Why not to Great Britain? Why not to America? Russia will annex the Baltic States and America will be right in guaranteeing herself in the Pacific, and so on.

Wars break out for two reasons: because the aggressor does not respect other people's right, and because he believes in his own victory. If the Third World War breaks out in thirty years or so for the lack of stable international order, it will perhaps be remembered that the first fault, among many others, was that of having let Estonia, Latvia and Lithuania be suppressed. This would appear, then, the "original sin" of the new order—or better, the first concession to "might against right".

FOUR AND ONE-HALF to five feet is the average height of Laplanders.

VISOKIA APDRAUDA
Mes esam pasirengę suteikti visiems pilnas musų patirtas Informacijas ir praktiškus patarimus reikale visokios Apdraudos (Insurance) visai dykai. Todel pirma šaukite mus negu ugniagesius (fare-monus).
ir Apdraudos Agentura.
P.-P. MULIOLIS
Vienatinė Vietinė Pastovi Lietuviška Real Estate
6606 Superior Ave. Cleveland HEnderson 6729

THE PERISCOPE

By ŠARUNAS.

LITHUANIAN handwork, costumes and dances were featured during the Harvest Festival at Soldier's Field, Chicago, September 9, 10, and 11. Governor Green of Illinois stopped to admire the Lithuanian exhibit which was awarded a bronze medal for excellence. The Ateitininkai Dancing Group performed five Lithuanian dances and received the first prize. The Blezdingėlė was the best liked dance since it ended in a natural V formation. The exhibit was arranged by a Committee of four Lithuanian women: Mrs. Dauzvardis (wife of the Lithuanian Consul), Miss Dagis (secretary of the Kestutis Club), Miss Mankus (editor of the Lithuanian University Club publication) and Miss Miller, noted pianist and singer.

///

DURING the recent War Bond drive, Ansonia, Conn., Lithuanians purchased $108,000 worth of bonds. The drive was in chage of Mr. Loda.

The Lithuanians of Norwood, Mass., decided to purchase $75,000 worth of war bonds — a fifth of the total quota for the town.

///

AFTER A SILENCE of several weeks (probably, in order to get a new line from Herr Goebbels of Berlin) Mr. Laukuviškis of the "People's Daily" in Chicago, the Vilnis, has reappeared in his old star role of trying to create Lithuanian "Nazis" in the United States who simply don't stay "created". That genial political nit-wit is now trying to raise the hair on our heads fy a home brew concoction of his fevered brain that "Lithuanian Nazis" are organizing on American soil to rule Lithuania!

Take a bromide, comrade, and calm yourself: Lithuania shall be ruled by Lithuanian people who have a well organized underground, secret newspapers and a Supreme Council composed of representatives of all parties. It would pay Mr. Laukuviškis to read once in a while some of the reports of American correspondents in Sweden about the political conditions in Lithuania.

Warming Up

Embarck ou Boujmaa, one of the fearless Goumiers attached to the U. S. army, sharpens his bayonet in preparation for a nightly foray. Goumiers use their own battle methods, wear no uniform, and rely mostly on sharp steel to stop the enemy.

Pastaba Skaitytojams

Kuomet negaunate kurio Dirvos numerio tai prašydami Administracijos prisiųsti jį, nerašykit: "Negavau pereito numerio", bet pažymėkit: "Negavau nr. 5, 32, arba 44". Tada greitu laiku bus jums paciųsta tas tikras numeris kurio negavot.

DIRVA
Cleveland 3, Ohio

"Dirvos" Redakcija priima ir talpina pranešimus apie vietinį Lietuvių judėjimą, draugijų susirinkimus, nemokamai. Pranešimai reikia priduoti arba paštu prisiųsti nevėliau antradienio popiečio.

BRAZIS BROS.
TAILORS FOR LADIES & MEN
LADIES: SUITS, COATS 27.50 up — Made to Order — Slacks 8.50
MENS: SUITS, TOPCOATS, OVERCOATS 27.50 up — Made to Order
READY TO WEAR
MENS TOPCOATS, OVERCOATS 22.50 and 27.50
Made of Finest Wool Fabrics
BRAZIS BROS.
6905 SUPERIOR AVE. 15602 WATERLOO RD.
Open Eve. till 7:30 P. M. Wed. till 1 P. M.

JUMS NEREIKS RUPINTIS
Reikalaukit Tikrų Moncrief Išdirbimo Dalių
Kreipkitės į MONCRIEF Pardavėją.
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

DABAR LAIKAS ĮSIGYTI SAU
Vyrams Rudeninės
Skrybėlės
Pas mus rasite pilniausį pasirinkimą VYRAMS ir VAIKINAMS vėliausių pavyzdžių ir spalvų kurios kožnam patiks.
KINGSLEY IR BARCLAY FASHION BRANDS $5.00
FAIRFAX ir MERRIMAC Brands $2.95 - $3.95
Vyrams ir Vaikinams KELNĖS -- $3.95
Didelis pasirinkimas vienodų spalvų ir įvairių šiaip audinių.
Gražus Vyrams MARŠKINIAI $1.95
Vienodų ir margų spalvų, taipgi grynai balti. Geriausios rušies Broadcloth marškiniai, nešuntančių spalvų.
Nauji Rudeniniai Vyrams Kaklaraiščiai
Paskiausių gražių marginių.
65c --- 2 už $1.25
Sweteriai -- $1.79
Užsimaunamų stilių, įvairių paskirų spalvų, taipgi visų mierų.
DYKAI GREEN STAMPS su kožnu pirkiniu. Čia galit iškeisti savo Stamp Books. DYKAI
THE KRAMER & REICH CO.
7010 Superior Ave Atdara Vakarais